Täysistunto

Tiistai 8.6.2021 klo 13.59—16.01

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 16.01.

Puhetta johti puhemies Anu Vehviläinen (13.59—16.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 26/2021 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi edustaja Matti Vanhasen.

3. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 27/2021 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan varajäseneksi edustaja Ari Torniaisen.

4. Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston täydennysvaali

Vaali VAA 28/2021 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston jäseneksi edustaja Hanna Kososen.

5. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 29/2021 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan varajäseneksi edustaja Joonas Köntän.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 97/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kustannustuen neljänteen vaiheeseen isojen yritysten sulkemiskorvausten ja kustannustuen osalta ei esitetä merkittäviä muutoksia suhteessa kustannustuen kolmanteen vaiheeseen. Uuden haun tukikausi olisi maalis—toukokuu 2021. Vertailukautena olisi vuoden 19 ajanjakso riippuen siitä, miten yritykset ovat tehneet alv-ilmoituksensa. Uudet yritykset, jotka on perustettu 1.1.2019 tai sen jälkeen, voivat saada tukea toimialan mediaaniliikevaihdon laskun perusteella. Kustannustuen neljännessä vaiheessa säilytettäisiin toimialarajaus ja harkinnanvaraisuus. Tuen yläraja olisi miljoona euroa. Liikevaihdon laskuprosentti pysyy ennallaan. Muutoksia ei esitetä, niillä olisi mahdollisesti merkittävää kustannusvaikutusta. Hyväksyttäviä kustannuksia koskeva sääntely pidetään ennallaan. Pieniä yrityksiä koskee muutos, jossa alle 2 000 euron jäävät tuet nostetaan 2 000 euroon.

Lakiin lisättiin pienten yritysten sulkemiskorvauksia koskeva pykälä kustannustuen kolmatta vaihetta koskeneella lainmuutoksella, joka tuli voimaan 12.4. Uusi keskisuurten ja suurten yritysten tuki perustuu uuteen tukiohjelmaan, joka on ilmoitettu komissiolle 25.5. tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.12-jakson nojalla. Komission hyväksyttävä päätös on saatava ennen lain voimaantuloa. Laki esitetäänkin tulemaan voimaan myöhemmin säädettävällä valtioneuvoston asetuksella. Keskisuurelle tai suurelle yritykselle/konsernille, jonka toimitilat on tartuntatautilain 3 a §:n nojalla pidetty suljettuna 9.3.–18.4., voi valtiokonttori hakemuksesta maksaa sulkemisajalta korvauksen, joka kattaa 70 prosenttia sulkemisajan tappiosta. Tappion määrä voi olla enintään sulkemiskauden palkka- ja muiden kulujen yhteissummaa vastaava määrä. Tuen edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut vähintään 30 prosenttia sulkemiskaudella verrattuna vastaavaan aikaan 2019. Tappiota ja liikevaihdon laskua tarkastellaan konsernitasolla. Tuen enimmäismäärä on 1,8 miljoonaa euroa. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon, ettei Euroopan komission tulevan päätöksen mukainen tukien yritys-/konsernikohtainen enimmäismäärä 10 miljoonaa euroa ylity. Lisäksi tuesta vähennetään tukikaudelle kohdistuvat vakuutuskorvaukset sekä muut samoihin kustannuksiin kohdistuvat valtion tuet.

Lakiin tulee uutena tukimuotona kiinteiden kustannusten tuki, joka vastaa pitkälti kustannustuen perusteita. Tuki perustuu uuteen tukiohjelmaan, joka on ilmoitettu komissiolle 25.5. tilapäisten valtiontukipuitteitten 3.12-jakson nojalla. Komission hyväksyvä päätös on saatava ennen lain voimaantuloa. Määritelmät ovat tässä samat eli 1,8 miljoonaa euroa, ja

korvaus on enintään 70 prosenttia tukikauden tappiosta. Tappion määrä voi olla enintään tukikauden palkka- ja muiden kulujen yhteissummaa vastaava määrä. Tuki-intensiteetti riippuu kustannustukea vastaavan laskukaavan mukaisesti liikevaihdon laskun määrästä. Tästä vähennetään 30 prosentin omavastuu. Tuen edellytyksenä on, että yrityksen/konsernin liikevaihto on laskenut vähintään 30 prosenttia vastaavaan aikaan vuonna 2019 verrattuna. Tappioita ja liikevaihdon laskua tarkastellaan tässäkin konsernitasolla, ja tuen enimmäismäärä on miljoona euroa. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon, ettei Euroopan komission tulevan päätöksen mukainen tukien enimmäismäärä 10 miljoonaa euroa ylity. Lisäksi tuesta vähennetään tukikaudelle kohdistuneet vakuutuskorvaukset sekä muut samoihin kustannuksiin kohdistuvat valtion tuet.

Arvoisa puhemies! Kustannustuen jatkamisella ja osittaisella uudistamisella vastataan ensinnäkin siihen tuen tarpeeseen, jonka pitkittynyt pandemiatilanne ja erilaiset viranomaisten ja lain asettamat rajoitukset aiheuttavat. Toiseksi lakia täydennetään määräyksillä keskisuurten ja suurten yritysten sulkemiskorvauksesta, joka päätettiin tehdä samalla, kun säädös pienten yritysten sulkemiskorvauksesta otettiin kustannustukilakiin sen kolmannen kierroksen säätämisen yhteydessä. Tiedossa oli jo tuolloin, että keskisuurten ja suurten yritysten tuki edellyttää neuvotteluja komission kanssa, jolloin oli järkevää erottaa lainsäädännöllisesti helpompi pienten yritysten korvaus pikaisesti suoraan lakiin.

Kustannustukilakia on myös täydennetty tapahtumatakuuta koskevalla lisäyksellä. Jatkossa laki koostuu siis kustannustuesta, erikokoisten yritysten sulkemiskorvauksesta, tapahtumatakuusta ja uudesta kiinteitten kustannusten korvauksesta.

Laki on voimassa vuoden loppuun, kuten EU:n valtiontukisääntelyä koskevat poikkeuksetkin. Jatkon osalta tilanne pitää arvioida elinkeinoelämän ja pandemiaa koskevien rajoitusten kehittymisen mukaisesti. Talouden puolella on kuitenkin saatu eräitä jossakin määrin rohkaisevia arvioita: niin työttömien työnhakijoiden kuin konkurssien määrät ovat laskeneet viime vuodesta. Lisäksi esimerkiksi kotimaanmatkailun saralla povataan verrattaen vilkasta matkailukesää. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

14.07 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri ja hyvät edustajakollegat! Meillä on käsittelyssä niin sanottu kustannustuki nelonen, ja kiitos ministeri Lintilälle asian hyvästä esittelystä. Tässä on siis mukana yritysten kustannustuki mutta myös keskisuurten ja suurten yritysten sulkemiskorvaus sekä kiinteiden kattamattomien kustannusten korvaus, ja tällä tuella pystytään vastaamaan tähän niiden kohdalla, joilla tuo 1,8 miljoonan aiempi tuki on tullut täyteen. Tukea voi hakea siis jatkossa, tämän lain tultua voimaan, maalis—toukokuulta, ja mukana ovat kaikki toimialat, myös toiminimiyrittäjät. Kiitos siitä.

Tässä esityksessä kerrotaan suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvauksista, ja nyt ainakin alalla on herättänyt kysymyksiä se, miten tämä kyseinen suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvaus kohtelee esimerkiksi elokuvateattereita, jotka periaatteessa ovat saaneet olla auki — 500 hengen katsomoon on voinut ottaa 6 ihmistä — mutta tosiasiallisestihan heidän liiketoimintansa on estetty näillä tiukoilla rajoituksilla. Kysyisin ministeriltä, koskeeko tämä vain niitä, jotka on täydellisesti vaadittu suljetuiksi, vai voidaanko tätä ulottaa myös näille elokuvateattereille. Meillähän tällä hetkellä nämä aiemmat tuet ovat menneet niin, että jopa 80 prosenttia elokuvateattereista on jäänyt lähes kaikkien tu-

kien ulkopuolelle ja ne eivät ole kohdentuneet sinne, eli esimerkiksi elokuvateattereilla rajoitukset ovat olleet niin tiukkoja, että käytännössä ne ovat olleet siis suljettuina.

Tämä iso mielenosoitus, joka oli eduskunnan edessä viime viikolla, kulttuurialan jo riittää -mielenosoitus, oli pysähdyttävä näky. Vähän tuntui kyllä oudolta, kun kuunteli esimerkiksi vihreiden ja vasemmistoliiton kansanedustajien puheita siellä ja sitä, kuinka kovasti he haluaisivat auttaa kulttuurialaa ja tapahtuma-alaa. Jos matkassa olisi ollut tuollainen usein naisten käsilaukusta löytyvä käsipeili, niin se olisi ollut hyvä viedä näille puhujille näiden puheiden jälkeen. Sieltä olisi löytynyt kyllä vastaus näihin ylikireisiin rajoituksiin.

Tapahtuma-alahan on tänään itse asiassa julkistanut oman lausuntonsa kyseiseen lakiin tästä koronatuesta. He ottavat esille tämän sulkemiskorvauksen 5 c §:n, jossa siis osoitetaan sulkemiskorvausta, mutta vain toimitilasulun kautta. He kysyvätkin, miksi täyssulussa ollutta tapahtumaelinkeinoa ei ole otettu tähän kokonaisuuteen mukaan eli miksi se koskee vain sitä, missä on tapahtunut toimitilasulku, eikä sitä, missä on tapahtunut kokonaan tapahtumaelinkeinon täyssulku. He ottavat esille myös palkkakulut ja soveltamisalan ja ovat tehneet niihin mielestäni hyviä, perusteltuja muutosesityksiä.

Tapahtuma-alahan on erittäin tukalassa tilanteessa. He osoittivat tällä omalla mielenosoituksellaan, että koronaturvallisia tapahtumia voidaan järjestää. He ovat tehneet Check!-merkin turvallisten tapahtumien tunnukseksi. Toivon, että tapahtuma-alaa päästäisiin avaamaan.

Toisena ovat ravintolat, jotka ovat nyt joutuneet jonkinlaisen poliittisen pelin vangeiksi. Niiden rajoitukset ovat niin tiukkoja tällä hetkellä, että tämä hallitus tulee tarvitsemaan vielä tukipaketti vitosen, tukipaketti kutosen ja ties kuinka monta pakettia, jos näitä rajoituksia ette, arvon hallituspuolueet, pysty purkamaan. Olen itse vaatinutkin, että oikeuskanslerin pitäisi puuttua tähän tilanteeseen. Tällä hetkellä eivät enää täyty ne vaateet, joita perustuslakivaliokunta on asettanut näiden ravintolarajoitusten voimassa pitämiselle, ja pidän välttämättömänä, että oikeuskansleri ryhtyy toimenpiteisiin ja arvioi uudelleen, onko enää lain vaatimaa edellytystä näille ylikireille rajoituksille.

No vielä, puhemies, otan esille lopuksi nämä muut erikoisuudet, joita näiden rajoitusten ympärillä tulee, sillä ne liittyvät aivan suoraan näihin tukikokonaisuuksiin. Tuntuu järjettömältä, että esimerkiksi Helsingin Hietalahden kirpputori katsotaan tapahtumaksi, mutta samaan aikaan pihakirppis puistossa on sallittu, esimerkiksi Dallapénpuistossa. Näissä teidän rajoituspäätöksissänne ei ole logiikkaa tällä hetkellä, ja ne aiheuttavat kohtuutonta haittaa elinkeinonharjoittajille. Ne vaativat ja edellyttävät jatkossa yhä uusia tukipaketteja, joista olisi mahdollista päästä ulos sillä, että näitä ylikireitä rajoituksia lähdettäisiin purkamaan.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies, vielä nämä matkailurajoitukset: Nyt näyttää siltä, että ministeri Krista Kiurun johdolla Suomessa otetaan muuta Eurooppaa tiukemmat rajoitukset käyttöön. Tämä meidän ravintola- ja matkailuala ei tule selviämään tästä tulevasta kesästä, kun ei se tahtonut selvitä viime kesästäkään eikä varsinkaan viime talvesta pelkästään suomalaisten turistien ja suomalaisten matkailijoiden turvin. Sen takia vetoan teihin, arvon hallituspuolueiden edustajat, että ottakaa käyttöön samat pelisäännöt, mitkä ovat muissa EU-maissa, ja avatkaa koronaturvallisesti meidän matkailua. Se tarkoittaa yhtä testiä, se tarkoittaa koronapassia tai koronatodistusta ja sitä, että me saisimme tänne jatkossa myös koronaturvallisesti ihmisiä tulemaan.

Arvoisa puhemies! Kiitos siitä, että tässä kuitenkin nyt huomioidaan myös näitä suurempia koronasta kärsineitä ja isompiakin toimijoita. Toivoisin, että ministeri Lintilä voisi keskustelun lopuksi vastata näihin kysymyksiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

14.14 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Olen ollut talousvaliokunnassa käsittelemässä kaikkia näitä kustannustukia, mukaan lukien sulkemistuki, ja tänään olemme kuulleet asiantuntijoita tähän kustannustuki neloseen liittyen. Koko ajan minua itseäni on hiukan häirinnyt tutkijoiden negatiivinen suhtautuminen tähän tukiasiaan ylipäätään. He puhuvat luovasta tuhosta, joka on ikään kuin normaali asia, joka yritysten tuleekin kohdata ja joka uudistaa yrityskenttää ja -toimintaa. Mutta nythän me olemme pandemiatilanteessa, ja tämäntyyppiseen retoriikkaan ei mielestäni kannattaisi turvautua, varsinkaan niiden henkilöiden, jotka puhuvat näistä tuista julkisuudessa ja ovat tuen perusteita määrittelemässä.

Pitää kuitenkin muistaa, että jos Suomea verrataan muihin EU-maihin, niin me olemme aika vähän loppujen lopuksi yrityksiä tukeneet. Joidenkin tilastojen perusteella olemme kolmanneksi vähiten koko EU-alueella tukeneet yrityksiä. Täytyy myöskin muistaa se, että nyt kun sitten kuitenkin on jo laitettu aika paljon rahaa yritysten tukemiseen Suomen tasolla, niin kyllähän ne ykkönen, kakkonen ja kolmonen näissä kustannustuissa menevät hukkaan, jos ei sitten kustannustuki nelosesta enää herukaan niille yrityksille tukia. Eli ikään kuin olemme turhaan pitäneet yllä joitakin yrityksiä, jos ei nyt sitten tämän jälkeen enää tuetakaan. Me olemme toivon mukaan aika loppusuoralla tässä pandemiassa, ja nyt olisi tietenkin järkevää pitää yllä niitä terveitä yrityksiä, joilla on mahdollisuus työllistää myöskin pandemian jälkeen.

Arvoisa puhemies! Ne parannusehdotukset, mitä asiantuntijoilta ja alan toimijoilta on tullut, ovat muun muassa sitä, että omavastuuosuus olisi laskettava 30 prosentista 20 prosenttiin, ja oletan, että ministeri on tämän useaan kertaan jo kuullutkin. Kuitenkin esimerkiksi ravintola-alalla elintarvikkeiden pilaantuminen on ongelma, koska jos sitten hyödykkeitä on jo hankittu ja tuleekin sulkeminen, niin totta kai nämä kaikki ainesosat pilaantuvat. Niistä pitäisi saada asianmukainen korvaus, mutta tämän mukaan niin ei olisi.

Sitten kolmas asia, joka huolestuttaa, on se, että tapahtuma-ala kokee, että he ovat taas jäämässä muita huonompaan asemaan, muun muassa sen suhteen, että tässä katsotaan, että tämä tapahtumatakuu vähentää kustannustukea. Nehän tavallaan kohdistuvat hiukan eri asioihin, niin että tätä laskentakaavaa voisi ehkä vielä katsoa erikseen.

Sitten vielä sellainen asia, että kun katsotaan erikokoisia yrityksiä, niin nythän tässä korvataan 70 prosenttia näistä kuluista, eli tukikauden muut kulut plus tukikauden palkkakulut, mutta pienten yritysten kohdalla se olisi järkevää mahdollisesti laittaa hiukan ylemmäksi, 85 prosenttia, aivan kuten oli esimerkiksi juuri siinä takuutuessa, minkä äsken mainitsin.

Sitten vielä sellainen, [Puhemies koputtaa] että meillä on myöskin yrityksiä, jotka ovat aloittaneet toimintansa vuonna 2019, ja niille nämä kriteerit soveltuvat aika huonosti. [Puhemies koputtaa] Voisi olla hyvä tarkastella vielä näiden uusien yritysten kriteerejä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

14.18 **Ari Koponen ps:** Puhemies! Koronarajoitukset hankaloittavat yhä yritysten toimintaa, joten käsittelyssä oleva esitys tarjoaa niille jo neljännen kerran määräaikaista tukea. Kustannusarviot valtiontaloudelle tällaisista esityksistä ovat haastavia tehdä, mutta tällä kertaa iso osa arvioiduista kustannuksista, jopa 169 miljoonaa euroa, voitaisiin kattaa uudelleenbudjetoimalla viime vuoden talousarviota, mikä on hyvä asia.

Vaikka esitykseen on kerta kerralta saatu lisää oikeudenmukaisia ja oikeasuhtaisia parannuksia, jäin yhä tässäkin esityksessä toivomaan liikevaihdon putoamisrajan alentamista 20 prosenttiin. Lisäksi kustannustuki on nimenomaan suunniteltu niille Suomessa toimiville yrityksille, joille koronapandemia on aiheuttanut liiketoiminnan häiriöitä. Siitä huolimatta tästä tuesta jopa kolmasosan, noin 30 prosenttia, arvioidaan kohdistuvan yrityksiin, joiden liikevaihto on laskenut muiden syiden kuin koronapandemian seurauksena. Yhdynkin tässä Etlan epäilevään lausuntoon ja kyseenalaistan, miksi kustannustukea tulisi myöntää jo ennen koronaa vaikeuksissa olleille yrityksille, ja kuten edustaja Heinonen tässä aikaisemmin totesi, niin kyllähän logiikka puuttuu näistä rajoituksista. Jalkapallo on hyvä esimerkki: esimerkiksi HJK saa ottaa Bolt Arenalle, noin 12 000 ihmisen areenalle, kuusi henkeä ja vieressä Linnanmäki noin 3 000 henkeä. Ministeri Lintilä vankkana jalkapallon ystävänä varmasti ymmärtää tämän ison huolen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

14.20 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Olemme yli vuoden ajan menneet ihmisten terveys edellä, kuten kuuluukin. Tämä periaate on totta kai saanut laajan hyväksynnän. Koronan yhteydessä yrittäjien mahdollisuudet vaikuttaa tilanteeseen ovat olleet vähintään haasteelliset. Toimitiloja on määrätty suljettavaksi tai kylkeen on tuotu mausteita, jotka ovat hankaloittaneet yritysten keskeisintä olemusta, siis tehdä voittoa ja tuoda työtä.

Korona ei ole ollut oikeudenmukainen virus. Se ei ole kohdellut kaikkia yrityksiä tasaisesti, vaan sen iskut ovat osuneet valikoivasti muun muassa tapahtuma-, ravintola- ja matkailualalle, eli alasta riippuen yritykset ovat joko kontanneet tai tehneet kohtuullisen normaalia tulosta. Erilaisia kustannustukia on paukutettu vuoden aikaan useaan otteeseen. Joka kerta edellisistä on opittu ja kehitys on kehittynyt. On tietysti selvää, että täydellisiksi näitä on vaikea saada, eikä todellisia menetyksiä kokonaisuudessaan kustannustuilla korvata.

Puhemies! On aivan selvää, että yrittäjät ovat oikeutettuja korvaukseen. Esityksessä kustannustuen neljäs hakukierros on elo—syyskuussa. Tukikauden ajanjakso on maalis—toukokuu, ja vertailu tehdään vastaavaan ajanjaksoon vuonna 2019. Kaikki yritykset voivat siis hakea kustannustukea. Esityksessä tarkennetaan tuen myöntämisen kriteerejä sekä tuettavaksi hyväksyttäviä kuluja. Tavoitteena on entistä paremmin kohdentaa tukea pienille yrityksille mukaan lukien yksinyrittäjät. Tämä on hyvin arvokas lähtökohta.

Puhemies! Hallituksen esityksessä kustannustukilakiin myös ehdotetaan lisättäväksi pykälä, jonka nojalla keskisuurille ja suurille yrityksille maksettaisiin kohtuullinen korvaus, siis siinä tapauksessa, että viranomaisen mahtikäsky tai laki on kajauttanut toimitilat kiinni, eli niin sanottu sulkemiskorvaus. Tämä on hyvä asia, koska jokainen ymmärtää sen, että mitä suurempi yritys, sitä kertautuvampia ovat myöskin tappiot.

Puhemies! Me päätimme mennä ihmisten terveys edellä mutta yrityksiä kannatellen. Sitä tämä kustannustuki nelonenkin on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

14.23 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että koronapandemian aiheuttamat taloudelliset vahingot, käytännössä kulut, korvataan pandemiasta kärsineille yrityksille mahdollisimman kattavasti. Aikaisemmasta kustannustukilainsäädännöstä poiketen myös keskisuurille ja suurille yrityksille maksetaan korvausta siitä, että ne ovat joutuneet sulkemaan toimitilojaan lain tai viranomaisen määräyksen johdosta. Tämä on tietysti oikeudenmukaista ja tarpeellista.

Esitykseen sisältyy kaksi kokonaisuutta. Ensinnäkin kyseessä on toimialasta riippumaton kustannustuen neljäs hakukierros, joka on käynnissä koko elo- ja syyskuun 2021. Toinen kokonaisuus on sulkemiskorvaus suurille ja keskisuurille yrityksille laista tai viranomaismääräyksestä johtuvan sulkemisen vuoksi ajanjaksolla 9.3.—18.4. tänä vuonna. Tässä täydennetään aikaisemmin tehtyä päätöstä pienten eli alle 50 ihmistä työllistävien yritysten korvauksista. Suurimpien yritysten osalta päätöstä ei tuolloin voitu tehdä, koska lupa EU:n komissiolta puuttui. Käytännössä on kysymys ravintoloista ja liikuntatiloista.

Nyt on olennaista, että toimitaan mahdollisimman reilusti ja oikeudenmukaisesti ja tuetaan pandemiasta kärsivää yritystoimintaa, jotta työpaikat saadaan turvatuiksi ja konkurssit mahdollisimman kattavasti vältetyiksi. Tämä nopeuttaa palautumista koronan kielteisistä talousvaikutuksista. On hyvä muistaa, että mitä paremmin itse tautia torjutaan ja mitä paremmin taloudelliset menetykset kompensoidaan, sitä nopeammat ja paremmat mahdollisuudet meillä on toipua ja saada talous käännetyksi takaisin kasvu-uralle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

14.25 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä lievennetään koronan aiheuttamia haittoja yrityksille. Esitys liittyy vuoden 2021 kolmanteen lisätalousarvioon ja on jatkoa jo aiemmin tehdyille päätöksille yritysten tukemiseksi kriisin keskellä. Esityksen myötä yritysten määräaikaisen kustannustuen myöntämistä voitaisiin jatkaa. Samalla tarkennettaisiin esimerkiksi kustannustuen kohdentamisen kriteerejä ja tuettavaksi hyväksyttyjä kuluja sekä liikevaihdon vertailukautta koskevia säännöksiä. Lisäksi keskisuurille ja suurille yrityksille maksetaan korvausta siitä, että ne ovat joutuneet sulkemaan toimitilojaan lain tai viranomaisen määräyksen johdosta.

Arvoisa puhemies! Yritykset ovat joutuneet kantamaan kohtuuttoman suuren taakan koronarajoitusten seurauksista, niin välttämättömiä kuin ne ovatkin olleet ihmisten terveyden ja hengen suojelemiseksi. Vaikka näkymät ovat tautitilanteen ja sitä kautta yritysten ahdingon suhteen paranemaan päin, on Suomessa edelleen merkittävä määrä yrityksiä todella vaikeassa asemassa. Tämä kriisi ei pääty siihen, että saamme hiljalleen avattua yhteiskunnan eri toimintoja, vaan kriisin jäljet vievät pitkälle tulevaisuuteen. Yhteiskunnalle, yritykset mukaan lukien, on annettava aikaa toipua. Tarvitsemme kestävän sillan ulos koronakriisistä, ja yritysten kustannustuki on yksi tämän sillan rakennuspilareista. On totta, että pelkkä raha ei riitä yritysten elpymiseen. Yrittäjien talousavun kysyntä on kasvanut jopa 350 prosenttia, ja viesti on selvä: apua, tukea ja neuvontaa kaivataan. Suomen Yrittäjien sanomaan ”Yrittäjä, älä jää vaikeuksiesi kanssa yksin” on helppo yhtyä.

Arvoisa puhemies! Ei mitään niin pahaa ja huonoa, etteikö jotain hyvääkin. Näyttäisi siltä, että edellisistä kriiseistä on otettu opiksi ja yrittäjien turvaverkot ovat tällä kertaa toimineet aiempaa paremmin. Tästä kielii myös se, että laajamittaiselta konkurssiaallolta on väl-

tytty. Tämä oli myös hallituksen lupaus koronan rantauduttua Suomeen. Kuten tiedämme, yrittäjän hyvinvointi heijastuu suoraan yrityksen ja mahdollisten työntekijöiden hyvinvointiin, siksi mielenterveyspalveluiden saatavuus on myös yritysten osalta työllisyyspolitiikan kovaa ydintä. Viimeistään koronakriisi on osoittanut, kuinka tärkeää on, ettei kukaan tipu tyhjän päälle, ettei yhteiskunnan turvaverkossa ole ihmisten mentäviä aukkoja — ei edes silloin, kun eteen tulee haasteita, joihin edes viisaimmatkaan eivät pysty varautumaan. Kriisin keskeltä on otettu askelia perusturvan suuntaan. Perusturva kuuluu myös yrittäjille, ja toivonkin, että myös tästä kriisistä otetaan opit talteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.27 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen osalta asiantuntijakuulemiset alkoivat tosiaan tänään talousvaliokunnassa. Jälleen kerran ollaan tässä aihepiirissä, kustannustuessa. Tälle uudelle tukikierrokselle on perusteet, mutta tämän hallituksen esityksen ongelma on, että sitä ei ole kehitetty kolmannen ja neljännen hakukierroksen välillä. Tuonhan ministerikin tuossa äsken vähintäänkin osittain totesi. Kehitystyötä olisi kuitenkin tarvittu, kun kuuntelee eri alojen toimijoita.

Kun näitä kustannustukia tehdään, on samalla pyrittävä huomioimaan myös talouden uudistumisen dynamiikkaa, se on selvä, ja vältettävä tukien negatiivisia vaikutuksia vaikkapa vuokramarkkinoilla. Tukijärjestelmä voi aiheuttaa siellä ongelmia kilpailunäkökulmasta. On tietenkin tärkeää antaa signaalia, että tuki on tarkoitettu vain rajoitetulle ajalle. Siitähän me tässä koko ajan puhumme myös. Mutta jo nyt on nähtävissä aloja, joille nämä vaikutukset ovat ja tulevat olemaan pitkäkestoisempia ja syvempiä kuin nämä määräajat, joita tässä esitetään.

Tapahtumateollisuuden tilanne on erittäin vakava, ja kustannustuki tämän muotoisena toimii edelleen alalla huonosti. Alallahan on käynnissä äkkipysähdys. Mutta myös asiantuntijoiden mukaan keskisuurten ja suurempienkin yritysten osalta tämä sulkemiskorvaus vaikuttaa epäoikeudenmukaiselta, ja siitä lähtökohdasta pitää tietysti huomioida, että kyllä se isompikin yritys menee nurin tässä tilanteessa. Ja varsinkin semmoisilta yrityksiltä, joissa on vähän yli 50 työntekijää, on tullut palautetta, että kuinka tässä käy.

Oma lukunsa, arvoisa puhemies, on tietysti se, kun tarkastellaan edelleen näitä ravintolarajoituksia: Pääkaupunkiseudulla aurinko paistaa ja tartunnat ovat laskeneet, ja siitä huolimatta edelleen ovat voimassa varsin kovat rajoitukset. Jotenkin tuntuisi siltä, että tämä talouden pyörien käynnistäminen uudestaan olisi sitä parasta koronan hoitoa. Mutta jostain syystä nämä päätökset viipyvät sekä ravintola-alalla että myös monella tapahtuma-alalla, vaikkapa siellä jalkapallokatsomoissa. Kysyisinkin ministeriltä: miksi kehitystyö tämän kustannustuen osalta on jäänyt edelleen ikään kuin kesken?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä, 2 minuuttia.

14.30 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kommenteista ja kysymyksistä, täällä oli muutamia.

Edustaja Heinonen, joka on näemmä poistunut keskuudestamme, kyseli elokuvateattereista. Siis elokuvateatterit menevät kustannustuen kautta, koska niitä kohtaan ei ole lakisääteisesti tehty sulkua. Ne toimijat, joita ei ole lakisääteisesti suljettu, menevät kustannustuen kautta. Minä toivon hartaasti, että meidän ei tarvitsisi tehdä kustannustuki viitosta ja

kuutosta ja niin edelleen, koska silloin se tarkoittaisi sitä, että me oltaisiin voitettu tämä pandemia. Tämähän tehdään vain sen takia, että tämä viheliäinen virus ei anna normaaleja olosuhteita elinkeinoelämän toiminnalle, yritystoiminnalle, sitä vartenhan tämä on. Mutta totta kai me ollaan valmiit, mikäli nämä rajoitukset joutuvat jatkumaan, tekemään sitten seuraavakin, mutta toivotaan, ettei. Mitä tulee rajoituksiin muutenkin, itse olen sanonut julkisuudessa useammankin kerran, että olisin valmis aukomaan rohkeammin rajoituksia, koska me emme palaa normaalin talouden kasvun ja yritystoiminnan piiriin ennen kuin rajoitukset on purettu niiltä osin.

Täällä useammassakin puheenvuorossa kysyttiin, miksei tiputettu 30:sta 20:een. Kyllä se on pitkälti rahakysymys, hyvin pitkälle. Se nousu on yllättävän iso, mitä tapahtuu kokonaiskustannuksena siinä välissä. Me on tällä hetkellä laitettu ulos pyöreät 2,5 miljardia yritystukia tämän koronakriisin aikana, eli kyllä meillä on vastuu siitäkin.

No, sitten oikeastaan tuohon viimeiseen Sankelon kysymykseen, että miksei kolmosta kehitetty neloseen. Taisi olla eilen, kun oli Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja aamu-tv:ssä ja hän kehui sitä, että kustannustuki kolmonen on erittäin hyvä, [Puhemies koputtaa] niin että ei kannata voittavaakaan joukkuetta vaihtaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

14.33 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Olen tottunut siihen, että silloin kun on kiitoksen aika, lausun myös kiitoksen, ja kiitokseni hallitukselle, ministeri Lintilälle tällä hetkellä, koskee erityisesti tuolla Pirkanmaan suunnalla pieniä... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt meni mikrofoni.

...yrittäjiä ja osaltaan taiteen perusopetusta antavia musiikkikouluja, joissa on hyvin usein ainoastaan yksi yrittäjä tai yksi tai kaksi työntekijää. Monet näistä yrityksistä ilman näitä hyviä apuja olisivat olleet jo täysin konkurssissa. Ei heillä olisi ollut mitään jatkamisen mahdollisuutta, koska muun muassa sillä kohtaa, kun tuli täyskielto, oppilaat eivät tulleet tunneille. Oli elintärkeää, että he saivat kuitenkin avustuksia hankkiakseen etäopetusvälineitä ynnä muita. Tällä hetkellä edelleenkin iso osa näistä oppilaista vieroksuu tunnille tulemista, missä opettajan kanssa vierekkäin istutaan esimerkiksi pianon ääressä, eli tämä on aivan loistava juttu, että tällä tavalla pystytään ylläpitämään edelleen tämänkin alan toimintaa. — Kiitos.

14.34 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Vielä hiukan jatkaisin tuota aiempaa puheenvuoroani. Tapahtumateollisuuden osalta haluan tuoda esiin sen, että alan yritysten liikevaihdot ovat tippuneet keskimäärin 80 prosenttia. Lomautettuna on ollut yli 10 000 työntekijää, ja viime vuonna on jäänyt syntymättä lähes 140 000 tilapäistä työpaikkaa, mitkä normaaliolosuhteissa olisivat syntyneet.

Täällä jotkut edustajat ovat viitanneet viime viikolla Eduskuntatalon läheisyydessä olleeseen tapahtuma-alan tapahtumaan, joka oli erittäin vaikuttavalla tavalla toteutettu. Siellä monet toimijat jopa kommentoivat niin, että heillä ei ole rahaa ruokaan eikä vuokraan. Ne työttömyyskorvaukset ovat hyvin pieniä, mitä he ovat tällä hetkellä saaneet. Heillä on todella suuri huoli siitä, millä tavalla nyt tästä jatketaan, nimittäin esim. tämän kustannus-

tuen perusongelma on se, että se perustuu perinteisen, kiinteitä kustannuksia sisältävän toiminnan tukemiseen, mutta tapahtuma-alalla on kaksi erityispiirrettä: ensinnä on se, että kustannuksia syntyy jo paljon ennen kuin se tapahtuma on toteutunut, ja siksi toisekseen on paljon ketjuttuneita yrityksiä, pieniä toimijoita siinä koko ekosysteemissä, ja kustannustuen hyvät puolet eli jaetut tukisummat eivät ulotu näille pienille toimijoille siellä ekosysteemissä. Nämä erityispiirteet kyllä kannattaisi ottaa tässä huomioon.

Arvoisa puhemies! Vielä nostan, kun on hallituksen ministeri paikalla, esiin myöskin tekijänoikeuskorvaukset, joita edelleenkään ei lasketa mukaan työttömyyskorvauksien suuruuksia laskettaessa. Moni taiteen, luovan alan toimija hyötyisi kyllä siitä, jos ne siihen laskettaisiin mukaan, koska ne kuitenkin sitten maksua suoritettaessa vähennetään työttömyyskorvauksista, eli siinä on tällainen epätasapaino olemassa. Toivon, että ministeri voisi tätä asiaa viedä hallituksessa eteenpäin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.36 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Ministeri puhui voittavasta joukkueesta, ja toivon mukaan Suomi on voittava joukkue sekä koronan osalta että ensi viikonloppuna, kun on sitten tosipelit käynnissä tuolla EM-kisoissa.

Mutta tähän voittamiseen liittyen: Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitto on vahvasti sitä mieltä, että tähän olisi pitänyt tehdä tiettyjä muutoksia. Eli ainahan pitää lähteä siitä, että pitää kehua tekemisiään, mutta lähtökohtaisesti tämä kustannustuki nelonen kyllä kuitenkin ihan oikeasti saa kritiikkiä monilta eri sektoreilta, matkailualalta, tapahtuma-alalta, Elinkeinoelämän keskusliiton suunnalta — onko käsityksenne mukaan voitto silti tulossa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä, 1 minuutti.

14.37 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä:** Arvoisa puhemies! No, jos on joku sellainen asia, mikä itseäni vähän jää kaivelemaan tässä nelosessa, niin se on ehkä sitten tämä tulkinta konsernitasolla, eli konsernin hajottaminen olisi jollain tavalla ehkä ollut sellainen, joka olisi joissakin tapauksissa ollut perusteltavissa oleva ratkaisu. Se nyt ensimmäisenä tuossa tulee mieleen. Ja luovat alat ovat erittäin hyvin tiedossa. Itse asiassa tuossa reilu tunti sitten minulla oli luovien alojen edustajien kanssa pitkä keskustelu ministeriössä, ja ilmoitin heille, että tulen kokoamaan tämmöisen, voisiko sanoa, luovien alojen pyöreän pöydän, joka keskittyy nimenomaan luovien alojen taloudellisten edellytysten parantamiseen. Nyt ei puhuta mistään tuista, vaan luovien alojen katseesta tulevaisuuteen, siihen, kuinka niitten avulla pystytään esimerkiksi maabrändiä rakentamaan, kuinka luodaan heille rahoituksellisia mahdollisuuksia ja niin edelleen. [Puhemies koputtaa] — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elomaa.

14.38 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kun puhumme kulttuurista, se on hyvin laaja-alainen käsite, nimittäin jokainen meistä käyttää jossain määrin kulttuuria joka päivä. Kun ajattelemme tapahtumia ja kulttuurin tekijöitä, esittäjiä, niin joillekin tulee mieleen, että se ei nyt ole niin kauhean tärkeää, kun on korona-aika, että on paljon tärkeämpääkin, mutta kulttuuri pitää sisällään myös sen henkisen hyvinvoinnin ja sen tuottamisen, mitkä ovat yhtä tärkeitä kuin fyysinen hyvinvointi.

Meidän täytyy ymmärtää, että muun muassa tapahtuma-alalla ne koostuvat niin monesta tekijästä, monesta ammatista, jotka osallistuvat siihen tapahtuman järjestämiseen. Se on niin valtava määrä ihmisiä. Heidän veromarkkansa, verosenttinsä, -euronsa ovat kyllä kelvanneet tähänkin mennessä. Meidän täytyy miettiä, että he ovat yhtä arvokkaita työntekijöitä ja tuovat rahaa meidän yhteiskuntaan ja heidän arvostuksensa on ihan yhtä tärkeää. Sen takia meidän täytyy myös korona-aikana ja sen jälkeenkin muistaa, kuinka suuri ja tärkeä ja laaja on luovien alojen ja tapahtuma-alan kulttuurin merkitys. Sitä ei voi liikaa korostaa. Onneksi se on nyt tullut esille paljon vahvempana, oli tämä rauhallinen mielenilmaus, mutta koronan myötä myös kulttuurin merkitys on noussut ihmisten edessä, arvostus myöskin. Ja kun puhumme, kuinka tulevaisuudessa voimme kulttuurin merkitystä kasvattaa ja huomioida niitä tekijöitä ja muun muassa heidän toimeentuloaan, niin parlamentaarinen työryhmä pystyyn, niin kuin silloin oli, kun lainauskorvauksia yritettiin saada pohjoismaiselle tasolle. Silloin parlamentaarinen työryhmä kokoontui, elikkä siinä on kaikki puolueet ja tehdään semmoinen yhteinen näkemys ja sopimus. Asiat menivät eteenpäin, ja saatiin lainauskorvausasia pohjoismaiselle tasolle myös Suomessa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

14.41 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Harmillista, että ministeri Lintilä ennätti lähteä. Hän tässä viimeisessä puheenvuorossaan toi esiin, että hän on järjestämässä tämmöistä luovien alojen pyöreän pöydän keskustelua. Se on varmasti pidemmällä tähtäimellä ihan viisasta, mutta kyllä tässä kohtaa ennemminkin olisi nyt tärkeää ministeri Lintilän edesauttaa sitä, että tässä maassa saadaan yritystoimintaa avattua. Nimittäin nyt näyttää siltä, että aika monissa asioissa hallitus jää jumiin näihin tukipaketteihin ja tukipolitiikkaan, joka sinänsä on tärkeätä, mutta yhtä tärkeätä olisi tässä tautitilanteessa, jossa nyt olemme, jossa tartunnat ovat laskeneet, saada ravintolatoimintaa ja tapahtuma-alaa auki, jotta sieltä ryhtyy tulemaan niitä verotuloja.

Olen tullut nimittäin siihen käsitykseen, että yrittäjät haluavat mennä töihin. He eivät halua tukipakettia tukipaketin perään vaan nimenomaan töihin. Ja niin kuin viime viikolla nähtiin tästä tapahtuma-alan mielenilmauksesta, niin he kyllä osaavat järjestää suhtkoht isonkin tapahtuman erittäin koronaturvallisesti ja nämä asiat huomioiden. Siltä osin toivoisin nyt kyllä, että hallitus ei hirttäytyisi näihin tiukkoihin rajoituksiin vaan pyrkisi purkamaan niitä niin nopeasti kuin mahdollista. Esimerkiksi ruokaravintolat, illallisravintolat, ovat aikamoisessa pulassa, kun he pystyvät yhden kattauksen tekemään per päivä. Mutta kun tässä tautitilanteessa olisi varmaan jo mahdollista avata näitä, jotta hekin voisivat pitää kaksi kattausta — jotta tällä tavalla saadaan töihin takaisin ne ihmiset, jotka ovat lomautettuina, ja yritystoiminta pyörimään — niin toivoisin, että hallitus rupeaisi keskittymään tähän näiden tukipakettien sijaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 253/2020 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 8/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Lundén.

Keskustelu

14.44 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset pitävät kannatettavana hallituksen esitykselle lausuttuja tavoitteita ehkäistä ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä ja edistää työperäisen hyväksikäytön ilmi tulemista. Tämä esitys on kuitenkin monin tavoin ongelmallinen. Se kannustaa oleskeluluvan haluavia ulkomaalaisia tarkoituksella hakeutumaan huonojen työehtojen pariin tai ainakin perättömästi esittämään, että heitä olisi hyväksikäytetty. Kun myös työnantajalle aiheutuvat seuraamukset ovat mitättömiä, tämä esitys johtaa toteutuessaan tilanteeseen, jossa työnantaja voi laiminlyömällä velvoitteensa aktiivisesti auttaa ulkomaista työntekijäänsä jäämään maahan. Väärinkäytösriski on ilmeinen.

Perussuomalaiset esittivät vastalauseessaan lakiesitykseen lukuisia muutoksia, joilla näihin väärinkäytösriskeihin olisi vastattu. Olisimme vaatineet jatkoluvan saamisen edellytyksenä painavia syitä hyväksikäyttöepäilyihin liittyen sekä perusteettomien ilmoitusten vähentämiseksi edellyttäneet, että silloin, kun todetaan, että hyväksikäyttöä tai laiminlyöntiä ei ole tapahtunut tai asianomainen on antanut harhaanjohtavaa tietoa käsittelyn yhteydessä, väärin perustein myönnetty jatkolupa peruutetaan.

Ilman perussuomalaisten esittämiä pykälämuutoksia, jotka hallituspuolueiden edustajat suuressa viisaudessaan hylkäsivät, tämä esitys avaa uuden väylän halpatyövoiman maahanmuutolle järjestelmää hyväksikäyttämällä. Tällaisia porsaanreikiä ei pitäisi lainsäädäntöön jättää, kun niiden hyödyntämismahdollisuus on jo etukäteen täysin selvä ja ne olisivat tässä vaiheessa helposti tutkittavissa. Tämä esitys ei torju työvoiman hyväksikäyttöä, koska työnantajalle ei aiheudu juuri minkäänlaisia seuraamuksia. Se ainoastaan palkitsee hyväksikäytetyksi hakeutuneet tai hyväksikäyttöä väärin perustein väittävät työntekijät oleskeluluvalla ilman ammattialarajoitusta, vaikka jälkikäteen kävisi ilmi, että he ovat harhaanjohtaneet viranomaisia.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä mainituin perustein esitän, että hallituksen esityksen sisältämä lakiehdotus hylätään. Tämän lisäksi esitän perussuomalaisten vastalauseen sisältämää lausumaesitystä, jossa eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin, joilla mahdollistetaan sellaisen yrityksen vastuuhenkilön, joka toistuvasti on laiminlyönyt velvollisuuksiaan työnantajana tai hyväksikäyttänyt ulkomaista työvoimaa, määrääminen liiketoimintakieltoon. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elomaa.

14.46 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Lundénin tekemää esitystä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Taimela.

14.46 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti, kun en päässyt siihen ensimmäiseen käsittelyyn mukaan, haluan tästä ihan muutaman sanasen lausua.

Elikkä totesin silloin, kun tästä hallituksen esityksestä käytiin lähetekeskustelua, että ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö kuuluu niihin rikollisuuden alhaisimpiin muotoihin, joissa rikolliset hyväksikäyttävät ihmisiä, jotka ovat jo valmiiksi todella heikossa asemassa. Ja tämä ongelmakokonaisuus, niin kuin me kaikki tiedetään, on varsin laaja, ja siihen on hyvin vaikea päästä kattavasti kiinni, mutta toki myös pitää kiittää siitä, että nyt hallitus usealla hallituksen esityksellä pyrkii tähän ongelmaan voimakkaasti puuttumaan.

Ajattelen myös, että kyllähän tämä esitys, vaikka tähän on jätetty myös vastalauseita, nyt joka tapauksessa parantaa sen työperäisen hyväksikäytön uhrin asemaa ja sitten se samalla myös kohdentaa paremmin näitä sanktioita hyväksikäytöstä vastaavaan tahoon. Eli ajattelen, että myös tässä ollaan siinä mielessä samalla puolella, että myös yli hallitus—opositio-puolten arvostetaan näitä asioita, mitä tässä nyt tulee joka tapauksessa tapahtumaan.

Kun työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa tätä aihetta käsiteltiin, niin kuulimme myös sinänsä mielestäni ihan itsestäänselvyydenkin, että viranomaisten välinen tietojenvaihto ja keskinäinen yhteistyön kehittäminen ovat varsin keskeinen osa tämän lain soveltamisen tukea ja hyväksikäytön ehkäisyä. Tietysti erityisen tärkeää on myös se, että näistä asioista tiedotetaan ja näissä neuvotaan ja niin, että sitten myös kaikki tietävät, että se äidinkieli ei esimerkiksi jää ongelmaksi siten, että se tiedottaminen tai neuvonta ei sujuisi.

Valiokunnassa me jätettiin tähän myös lausuma, joka edellyttää, että hallitus seuraa tähän ulkomaalaislakiin tehtyjen muutosten vaikuttavuutta ja antaa sitten myös selvityksen valiokunnalle vuoden 2022 loppuun mennessä siitä, miten tämän lain henki on käytännössä toteutunut. Uskallan ajatella näin, että kun tämä lausuma on tehty, niin tähän sitten myös eduskunnassa on mahdollisuuksia toisella tavalla jatkossakin palata ja ehkä sitten myös saada lisävastauksia vastalauseen tuomiin duubioihin, jos ja kun emme onnistu näillä erilaisilla hallituksen esityksillä tässä pääsemään kaikin puolin siihen päämääräämme, mikä varmasti kaikilla tässä salissa on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

14.49 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! En halua keskustelua pitkittää, mutta muutama huomio tähän vielä, kun en myöskään päässyt keskustelun edelliseen käsittelyyn.

Katson erittäin suurella harmilla tapaa, jolla vihervasemmistolainen hallitus nakertaa loputkin meidän ulkomaalaislaista ja maahanmuuttopolitiikasta nyt viimeisen kahden vuoden aikana. Ja itse asiassa erityisen harmillista on se, että meillä on myös tämäntapaisesta, mitä tämä laki nyt esittää, Ruotsista esimerkki: sinne on syntynyt sellaisia yrityksiä, jotka niin kutsutusti hyväksikäyttävät tulijoita, jotka sitten sen perusteella saavat oleskeluluvan. Tämä asia on kyllä valitettavan paljon sivuutettu tämän lain käsittelyssä. On aivan selvää, että työperäistä hyväksikäyttöä pitää torjua, se ei ole asiallista, mutta sitten niitä keinoja on monenlaisia.

Perussuomalaiset ovat esittäneet työperäisen maahanmuuton tulorajaksi 3 000 euron kuukausipalkkarajaa, ja tämä on yksi tapa myöskin ennaltaehkäistä väärinkäytöksiä. Nimittäin kun ihminen tulee sellaiseen työhön, jossa hän pärjää palkallansa täällä Suomessa, niin sitä hyväksikäytön mahdollisuutta ei ole. Tämä olisi ollut yksi tapa, mutta hyvin tyypilliseen tapaan tämä hallitus nyt kuitenkin seuraa, niin kuin monessa muussakin asiassa mutta tässäkin, Ruotsin erittäin varoittavaa esimerkkiä, ja tulemme varmasti siihen tilanteeseen, että tämänkin lain epämiellyttävät seuraukset tulemme näkemään. Mutta se ei tietysti varmastikaan vihreitä eikä vasemmistopuolueita haittaa, että täällä on mahdollisimman paljon vieraskielistä väestöä. Sen sijaan rahat meiltä kyllä jossain kohtaa loppuvat. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

14.51 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Itse myös tässä keskustelussa korostaisin sitä vastuupuolta myös hallituspuolueilta. Ymmärrän, että teillä, kuten kokoomuksellakin, on joissakin asioissa erilainen ideologia ja erilainen näkemys siitä, miten maahanmuuttopolitiikkaa tulisi hoitaa, mutta siitä huolimatta ei pitäisi ummistaa silmiä niiltä ongelmilta, jotka voidaan estää jo lainsäädäntövaiheessa.

Edustaja Rantanen toi hyvin esille Ruotsin tilanteen, ja esimerkiksi työ- ja tasa-arvovaliokunnan perussuomalaiset edustajat esittivätkin, että mikäli ilmenee tilanne, että hyväksikäyttöä tai laiminlyöntiä ei ole tapahtunut ja ulkomaalainen on antanut harhaanjohtavia tietoja käsittelyn yhteydessä, niin väärin perustein myönnetty jatkolupa peruutetaan. Tämä olisi erittäin hyvä, koska, edustaja Taimela, siellä on äärimmäisen matala se kynnys, millä sen jatkoluvan saa — se on oikeastaan pelkästään väitteenvarainen — ja silloin olisi todella hyvä, että siitä olisi sanktio.

Toinen asia on tämä, että jos ilmenee sellaista, että joku yritys toimii niin sanotusti jopa — no en nyt voi sanoa laittoman — halpatyövoiman ja työehtojen polkemisen yrityksenä, niin se voitaisiin määrätä välittömästi liiketoimintakieltoon.

Pidän erikoisena myös sellaista lainsäädäntöä, missä ei viranomaiselle jätetä riittävästi harkintavaltaa. Täällä ovat perussuomalaiset tuoneet hyvin esille, että viranomainen voisi harkita, eli että näitä termejä muutettaisiin siten, että ”voidaan myöntää” ja ”voidaan”, jolloin viranomaiselle jäisi juuri näissä tilanteissa arviointia. Tässähän on nyt ”myönnetään”, ja silloin myönnetään väitteestä.

Toivoisin teidän ottavan vakavasti ne ongelmat, joita meillä on, ja nämä sadattuhannet työttömät, joita meillä Suomessa on, ja tämän koko järjestelmän. Kun teette lainsäädäntöä, niin tehkää myös sellaista, jolla voidaan poistaa väärinkäytökset — niin me teemme kotimaisessakin lainsäädännössä ja katsomme, että tulee monenlaisia sanktioita. Tulee veronkorotuksia, tulee monta muuta, mutta tästä ei nyt kyllä tunnu tulevan muuta kuin oleskelulupa. — Juu, kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön covid-19-taudin jatkumisen vuoksi tehtäviksi väliaikaisiksi muutoksiksi

Hallituksen esitys HE 64/2021 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 12/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 64/2021 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 25/2021 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 10/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Elomaa.

Keskustelu

14.54 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinten kuljetuksesta annettua lakia. EU:ssa halutaan kiinnittää huomiota eläinkuljetuksiin, joissa on jo vuosien ajan havaittu törkeitä laiminlyöntejä monissa maissa. Vaikka Suomessa eläinkuljetuksissa tapahtuu laiminlyöntejä melko harvoin, on hyvä, että lakiin lisätään tarkennuksia EU:n virallista valvontaa koskien. Kaupallisen ja muun eläinkuljetuksen välistä rajanvetoa selkeytetään ja täsmennetään. Ehdotuksen mukaan myös Tulli voi suorittaa valvontaa EU:n sisärajoilla.

Eläinten kuljettamisessa tärkeintä on, ettei eläimille aiheudu kuljetuksesta vammoja tai tarpeetonta kärsimystä. Eläinten kuljettajan ja hoitajan pätevyystodistukseen edellytetään koulutusta ja kokeen suorittamista. Tämä tehtävä jää ammattioppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen vastuulle. Riittävä koulutustarjonta tulee varmistaa valtakunnallisesti. Koulutuksen yhteydessä olisikin tärkeää kehittää eläinten hyvinvoinnin huomioimista.

Reittisuunnitelmien edellyttäminen pitkien kuljetusten kohdalla on myös ehdottoman tärkeä asia. Vaikka esityksessä mainitaan, että viranomaiset saisivat mahdollisuuden puuttua reittisuunnitelmien lisäksi jälkikäteistarkastuksiin, on kylmä tosiasia, että viimeistään siinä vaiheessa, kun eläimet ovat EU-alueen ulkopuolella, niiden oikeudet romahtavat. Ne ovat niin sanotusti vapaata riistaa. Monissa maissa ei piitata pätkääkään eläinten hyvinvoinnista ja kohtelu on kamalaa. Tämä asia on yleisesti tiedossa täällä meillä Suomessakin. Ratkaisu tehdään siinä vaiheessa, kun eläin päätetään lähettää maahan, jossa eläinten kohtelu on huonolla tolalla. Mielestäni meillä Suomessa tulisikin käydä perusteellinen keskustelu tuhansien turkiseläinten saati porojen lähettämisestä eläinten hyvinvoinnin kannalta kyseenalaisiin kohdemaihin. Myöskään suomalaisen turkistarhausosaamisen välittäminen esimerkiksi Kiinaan ei palvele alan yrittäjien etuja, kun se mahdollistaa epäeettisen ulkomaisen tehotuotannon.

Arvoisa puhemies! Vaikka maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto oli yksimielinen, eräs asia nousi vahvastikin esille asiantuntijakuulemisessa varsinkin Tullin kohdalla, Tullin asioissa. Tulli on keskeinen, tärkeä toimija muun muassa pentutehtailun rajoittamisessa. Eläinten kuljettaminen lisääntyy jatkuvasti, mutta Tullin resurssit eivät kasva samassa

suhteessa. Tämä on ristiriitainen asia, ja siksi perussuomalaiset ehdottavat seuraavaa lausumaa, joka on jaettu sinne edustajien pöydille: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa Tullin valvontaresurssit riittäviksi valvontatehtävien lisääntyessä.” — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lundén.

14.58 **Mikko Lundén ps:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Elomaan tekemää esitystä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

14.58 **Leena Meri ps:** Kiitos! Kannatan itsekin tätä erinomaista esitystä, ja olisi ollut mukava keskustella välillä täällä eläimiinkin liittyvistä asioista enemmänkin.

Korona-aikana on myös saanut lukea eläinten huonosta tilanteesta viivästyneissä kuljetuksissa. On ollut tilanteita, että eläimet ovat kuljetusautoissa ja seisovat siellä pitkään, ja jokainen meistä voi ymmärtää sen, että seisominen paikallaan kuumassa autossa ja ehkä pelokkaanakin on todella vakava asia. Tämä uutisointi kyllä kohdistuu ja on kohdistunut pääasiassa EU:n ulkopuolelle.

Sanoisin, että laki ilman riittävää valvontaa, on täysi torso. Kyllä se vain niin on, että jos on ihmisiä, jotka tietävät, ettei valvota, niin he toimivat näin. Joskus oikeustieteellisessä tiedekunnassa rikosoikeutta lukeneena muistan, että kiinnijäämisriski on myös yksi merkittävin laiminlyöntien ja rikosten estoon, eli jos tietää, ettei siellä kukaan valvo, niin se toimintakin on vähän sen mukaista.

Jos täällä ei nyt ole mitään ministeriä paikalla, niin ehkä edustaja Elomaa osaisi vastata, oliko teillä keskusteluissa sitä, voisiko saada jotakin EU:n rahoitusta tähän valvontaan, vai onko semmoista ollut edes keskusteluissa, että myös EU rahoittaisi tätä, koska meidän täytyy nostaa myös eläinten olosuhteita ja hyvinvointia, jos me hyvinvointivaltioksi ja sivistysvaltioksi itseämme kutsumme. Entä oliko mitään puhetta siitä, että EU:n ulkorajoilla laitettaisiin esimerkiksi tuontikieltoon yrityksiä tai kuljetusfirmoja, joiden on todettu laiminlyövän, pahoinpitelevän tai kohtelevan kaltoin eläimiä? Jos näin ei ole eikä teillä ole tähän vastausta, ei tarvitse, mutta ideoita ehkä tulevaisuuteen ja tänne edustajille.

Ja tietysti nyt käännän katseeni hallituspuolueiden edustajiin. Siellä on myös semmoisia ihmisiä, joiden tiedän tai ainakin oletan olevan kiinnostuneita näistä eläinten oikeuksista. Meillä on paljon, paljon ongelmia. Tietysti EU:n sisälläkin voidaan puhua näistä — on härkätaisteluja, Romanian ja Italian koirien kohtelua, monta muuta hyvin raakalaismaista asiaa — ja ihmettelen, että EU:n jäsenvaltioissa ja komissiossa katsotaan niitä läpi sormien mutta toisiin asioihin sitten ehkä nyhrätään aika paljon aikaa. Kysymys on kuitenkin elävistä luontokappaleista. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elomaa.

15.01 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisista kysymyksistä ja ajatuksista edustaja Merelle.

Meillä ei ollut tässä asiantuntijakuulemisessa eikä muutenkaan keskustelua siitä, pystyisikö EU:lta saamaan jotain rahoitusta tähän, ei myöskään siitä, mitä rajoilla tapahtuu, onko erityissanktioita, mutta se on positiivinen asia, että EU:ssa on nyt nostettu eläinten kulje-

tukset esille vahvasti ja eläinten hyvinvointikin paikoitellen nousee esille. Mutta kylmä tosiasia ja fakta on se, otetaan nyt vaikka tuotantoeläimet tässä esille, että kovinkaan moni maa EU:n sisällä ei noudata näitä asetuksia, mitä Suomi tekee, esimerkiksi kanojen nokkien leikkaaminen, sikojen kärsien leikkaaminen ja näin poispäin, antibioottien käyttö. Valitettavasti näitäkään suosituksia ja asetuksia ei noudateta lähimainkaan joka maassa EU:ssa, ja myös monet lemmikkieläimiin kohdistuvat asiat ja epäkohdat ovat polkeneet paikallaan vuosikaudet, ei ole paljon tapahtunut edistystä. Jos ajatellaan vaikka galgoja Espanjassa ja just härkätaisteluja ja myös pentutehtailun laajaa, valtavaa rikollisuutta, joka koko ajan kasvaa, niin EU on ollut yllättävän kädetön tässä, ja toivonkin, että nyt panostettaisiin näihin asioihin paljon paremmin ja vahvemmin, koska eläinten hyvinvointi niin kuluttajien kuin kansalaistenkin keskuudessa on hyvin tärkeä asia ja se tarve kohdella eläimiä hyvin kasvaa kuitenkin — ja ajatus siitä, että eläin on tunteva. Meillähän tulee tämä eläinten hyvinvointilaki viimeistään syksyllä esille täällä. Se on hyvin tärkeä laki, ja on tärkeää, kuinka Suomi tulee nämä lain kaikki asetukset asettamaan ja miten me edistetään eläinten hyvinvointia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

15.03 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elomaa toi ansiokkaasti esille Tullin resurssien mahdollistamisen näissä valvonnoissa, mutta haluan tuoda myöskin esille sen toisen puolen ihan täällä kotimaan rajojen sisällä. Hyvin usein esimerkiksi Pirkanmaalla vaikkapa Teivon raveihin tulee ympäri Suomea hyvin paljon hevoskuljetusperäkärryjä. Olisi toivottavaa, että poliisille lisättäisiin valvontamahdollisuutta näihin hevoskuljetusperäkärryihin, sillä itse tiedän tuolta omilta poliisivuosiltani muun muassa sellaisia todella huonokuntoisia hevoskuljetusperäkärryjä — hevosen kavio läpi puupohjasta, ja kilometrien ajon jälkeenhän se kavio tietysti sorvaantui sitten asfalttia vasten. [Leena Meri: Kauheaa!] Elikkä olisi hyvin tärkeää, että myöskin näihin kiinnitettäisiin huomiota ihan täällä kotimaan sisällä erilaisissa eläinkuljetuksissa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen Mari.

15.04 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Tämä perussuomalaisten lausumaehdotus on kyllä enemmän kuin ajankohtainen. Nythän on nimittäin niin, että julkisen talouden suunnitelmaa on käsitelty tässä talossa eri valiokunnissa ja viime viikolla hallintovaliokunta antoi oman lausuntonsa hallituksen JTS-suunnitelmasta. Tilannehan on sisäministeriön hallinnonalalla, kuten myös oikeusministeriön hallinnonalalla, melko katastrofaalinen suoraan sanoen. Rahoitus on ollut pitkään puutteellista, siis koko sisäministeriön hallinnonalalla, ja se luonnollisesti liittyy myös Tulliin, jolle tulee nyt koko ajan uudenlaisia tehtäviä, mutta resurssien saaminen resurssitarpeisiin ei seuraa perässä. Siltä osin haluan nostaa esiin tämän kroonisen rahapulan mutta myös sen, että silloin, kun annetaan uusia tehtäviä, kyllä rahoituspuolen täytyisi seurata perässä, muutenhan se ei toimi.

Tässä yhteydessä totean sen, minkä olen useampaankin kertaan tässä salissa todennut, että pidän hyvin erikoisena sitä tilannetta — jos ajatellaan, että tällaisen järjestäytyneen länsimaisen yhteiskunnan peruspilarit ovat nähdäkseni turvallisuus ja oikeudenhoito, oikeuslaitos — että nyt tuntuu siltä, että näihin pilareihin yhteensä riittää meidän budjetista noin 2,5 miljardia rahaa 66 miljardista. Onhan se aivan käsittämätöntä. Tässä alkaa nyt ole-

maan niin, että nämä meidän kaksi yhteiskuntamme peruspilaria on käytännössä rakennettu hiekalle. Siltä osin perussuomalaisten lausuma tähän pieneen Tullin asiaan on kyllä enemmän kuin tarpeen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 25 luvun 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 226/2020 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 10/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 10/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Meri.

Keskustelu

15.07 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi rikoslain 25 luvun 9 §:ää, laittoman uhkauksen syyteoikeutta koskevaa säännöstä.

Aluksi totean, että syyteoikeus määrittää sen, kuka saa toimia rikosjutussa kantajana eli kenellä on oikeus nostaa syyte ja ajaa sitä tuomioistuimessa. Syyteoikeuden suhteen rikokset jaetaan virallisen syytteen alaisiin rikoksiin ja asianomistajarikoksiin. Laiton uhkaus on nykyisin lähtökohtaisesti asianomistajarikos. Laittomalla uhkauksella tarkoitetaan rikoslain mukaan sitä, että joku nostaa aseen toista vastaan tai muulla tavoin uhkaa toista rikoksella sellaisissa olosuhteissa, että uhatulla on perusteltu syy omasta tai toisen puolesta pelätä henkilökohtaisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa. Säännöksessä tarkoitettuja rikoksia, joilla voidaan laittomasti uhata, ovat muun muassa henkirikos, pahoinpitelyrikos, tuhotyö, varkaus ja vahingontekorikokset.

Esityksessä ehdotetaan laittoman uhkauksen muuttamista virallisen syytteen alaiseksi, jos teko on kohdistunut henkilöön hänen työtehtävänsä tai julkisen luottamustehtävänsä vuoksi. Tällä pyritään turvaamaan oikeutta suorittaa työtehtävä ja hoitaa julkista luottamustehtävää ilman väkivallalla tai muulla rikoksella uhkaamista. Muissa tilanteissa laiton uhkaus edelleen säilyy lähtökohtaisesti asianomistajarikoksena, lukuun ottamatta niitä tilanteita, joissa se nykyisinkin on virallisen syytteen alainen. Tällainen tilanne on silloin, kun tekoon on käytetty hengenvaarallista välinettä tai erittäin tärkeä yleinen etu vaatii syytteen nostamista. Esitys ei sisällä muutoksia laittoman uhkauksen rikostunnusmerkistöön, joten rangaistavuuden ala säilyy ennallaan.

Saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ja valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna. Muutamia nostoja sen mukaan kuin aika riittää — muistaakseni tässä oli kymmenisen minuuttia, otan sen verran kuin siinä ajassa ehtii:

Virallisen syytteen alan laajentamisesta sen verran, että laitonta uhkausta ja syyteoikeusjärjestelyjä koskevat säännökset sekä niiden perusratkaisut on säädetty jo 90-luvulla. Toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia, ja näitä on ollut tarpeen arvioida uudes-

taan. Valiokunnan saamasta selvityksestä ilmenee, että erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa asiakas- ja potilaskohtaamisissa on enenevässä määrin uhattu työntekijää väkivallalla tai rikoksilla. Myös viranomaisia, kuten poliisia ja oikeushallinnon virkamiehiä, uhkaillaan aikaisempaa enemmän. Uhkailulla voidaan pyrkiä herättämään pelkoa tai jopa estämään työ- tai virkatoimen suorittaminen. Valiokunta kannattaa esityksen tavoitetta ja katsoo, että tällaisissa tapauksissa rikosvastuun toteuttamiseen ja tehostamiseen liittyy painava julkinen intressi. Pelko uhkailusta ja sen jatkumisesta voi vaikuttaa työtehtävää tai julkista luottamustehtävää hoitavan henkilön halukkuuteen saattaa laiton uhkaus rikosprosessiin. Se, että asiaa vie eteenpäin virallinen syyttäjä, helpottaa asianomistajan asemaa ja vähentää asian henkilöitymistä uhriin. Syyteoikeutta koskeva muutos on lainsäätäjältä vahva signaali siitä, että laiton uhkaus, joka kohdistetaan henkilöön hänen työtehtävänsä tai julkisen luottamustehtävänsä vuoksi, ei ole hyväksyttävä eikä se ole pelkästään osapuolten yksityisasia. Tältä odotetaan myös toivottavia vaikutuksia siten, että se ennaltaehkäisisi laittomia uhkauksia.

Valiokunta korostaa, että ehdotettu muutos ei olisi ristiriidassa sananvapauden kanssa eikä kavenna sananvapautta, koska rikoslaissa rangaistavaksi säädetyssä laittomassa uhkauksessa on kyse rikoksella tai muuten väkivallalla uhkaamisesta eikä tällainen ilmaisu nauti sananvapauden suojaa. Laittoman uhkauksen esittäminen ei siten ole missään tilanteessa hyväksyttävää. Rikoksen tunnusmerkistö ei täyty, jos arvostelee kriittisesti henkilöä, ja se on edelleenkin hyväksyttävää tai sallittua.

Työtehtävän osalta valiokunta on käynyt mietinnössä läpi sitä, mitä ”työtehtävä” tässä uudessa momentissa tarkoittaisi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka ensimmäisen virkkeen mukaan syyttäjä saa nostaa syytteen laittomasta uhkauksesta, jos teko on kohdistunut henkilöön hänen työtehtävänsä vuoksi. Valiokunta on tuonut esille erilaisia tilanteita mietinnössään. Lisäksi perusteluista ilmenee, että ”työtehtävä” on ymmärrettävä laajasti, kattaen esimerkiksi taiteelliseksi ja tieteelliseksi katsottavan toiminnan. Lakivaliokunta on tosiaan tuonut esimerkkejä mietinnössä, ja niihin voi perehtyä, ja niitä voivat viranomaiset käyttää esityön mukaisesti laintulkintatapauksissa. Ja valiokunta toteaa, että tietysti voi tulla rajatapauksia, joissa ehdotettu säännös tai ”työtehtävän” käsite tulevat tulkittavaksi, ja tällöin harkinta jää viime kädessä oikeuskäytännön ratkaistavaksi — mikä ei tietenkään ole poikkeuksellista, sillä muihinkin syyteoikeussäännöksiin sisältyy vastaavanlaista harkintaa.

Alun perin hallituksen esityksessä esitettiin 2 momenttiin työtehtävien lisäksi sellaista, että rikoksentekijä kuuluu työpaikan henkilöstöön, ja valiokunta kuuli tästä asiantuntijoita ja sai myös ministeriöltä lisäselvitystä, ja selvityksen mukaan rajauksen taustalla on se, että pääosa laittomista uhkauksista koskee työpaikan ulkopuoliselta taholta tulleita uhkauksia ja työpaikan henkilöstön sisäiset laittomat uhkaukset ovat yleensä yksittäistapauksia. No, näiden perustelujen ja pykälän ristiriitaisen sanamuodon vuoksi lakivaliokunta ehdottaa tässä mietinnössään oikeusministeriöltä saamansa lisäselvityksen mukaista ratkaisua, että nyt käsiteltävänä olevan momentin ensimmäinen virke tarkistetaan koskemaan sellaista laitonta uhkausta, jossa rikoksentekijä ei ole saman työnantajan palveluksessa, eli muutetaan tuo kuulumaan ”ei ole saman työnantajan palveluksessa”. Tarkoituksena on siis muuttaa momentin sanamuoto vastaamaan esityksen perusteluja. On tietysti tärkeää, että sanamuoto erityisesti rikosoikeudessa vastaa sääntelyn tarkoitusta. Syvempiä perusteluita löytyy tästä aika pitkästäkin mietinnöstä, siellä voi halutessaan tutustua.

Ehdotettu rikoslain muutos laajentaa virallisen syytteen alan myös laittomaan uhkaukseen, joka kohdistuu henkilöön hänen julkisen luottamustehtävänsä vuoksi, ja tältä osin sääntely on täysin uutta. Ehdotettuun säännökseen ei kuitenkaan tältä osin liity vastaavanlaisia tulkintakysymyksiä työtehtävästä, kuten tuossa aiemmin esitettiin. Tällaisia julkista luottamustehtävää hoitavia ovat muun muassa kunnanvaltuutetut, kansanedustajat ja valtioneuvoston jäsenet. Siitä, että julkista luottamustehtävää hoitavaan kohdistetaan laiton uhkaus ja että se muuttuu virallisen syytteen alaiseksi, ei seuraa itsestään, että esimerkiksi kunnalle tai sen asianomaiselle toimielimelle syntyisi velvollisuus tehdä rikosilmoitus. Kunnan toimielimellä ei siten saadun selvityksen mukaan ole oikeudellista velvollisuutta ottaa omasta aloitteestaan tai ulkopuolisenkaan aloitteesta käsiteltäväkseen tällaista rikosilmoitusta. Ehdotetun sääntelyn uutuus ja periaatteellinen merkitys sekä edellä mainitut käytännön soveltamiseen liittyvät seikat huomioon ottaen valiokunta pitää aiheellisena, että julkista luottamustehtävää koskevin osin sääntelyn toimivuutta ja vaikutuksia jatkossa seurataan.

Valiokunnan kuulemisessa tuli myös esille muita lainsäädäntötarpeita, ja valiokunta on todennut pitävänsä tärkeänä, että ehdotetun syyteoikeusmuutoksen toimivuutta ja riittävyyttä jatkossa seurataan ja sen perusteella arvioidaan, onko laiton uhkaus perusteltua ja tarkoituksenmukaista muuttaa yleisesti tai mahdollisesti esitettyä laajemmin virallisen syytteen alaiseksi ottaen huomioon, että esityksen valiokuntakuulemisessa on katsottu, että myös läheissuhteessa tapahtuvan laittoman uhkauksen tulisi olla virallisen syytteen alainen.

Hallituksen esitystä ja saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan lakivaliokunta katsoo, että nyt ehdotettu laittoman uhkauksen syyteoikeuden muutos on oikean suuntainen ja parantaa osaltaan nykytilaa. Ottaen kuitenkin huomioon maalittamisen yleistymisen ja vahingollisuuden sen kohteeksi joutuneen henkilön ja yhteiskunnan kannalta valiokunta pitää tarpeellisena, että viipymättä selvitetään ja arvioidaan nykyisten rikosoikeudellisten säännösten ja keinojen riittävyyttä ja kattavuutta ilmiön tehokkaaksi torjumiseksi ja maalittamisen uhrin aseman parantamiseksi. Valiokunta ehdottaa tästä syystä lausumaa.

Lakivaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen. Tältä osin mietintö on yksimielinen.

Lisäksi valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy mietinnön mukaisen lausuman. Tältä osin mietintö ei ole yksimielinen, ja se sisältää perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien vastalauseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

15.18 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on todella kyse laittoman uhkauksen syyteoikeuden muuttamisesta siten, että teko olisi virallisen syytteen alainen, jos laiton uhkaus kohdistuisi henkilöön hänen työtehtävänsä vuoksi eikä rikoksentekijä kuuluisi työpaikan henkilöstöön. Syyttäjällä olisi mahdollisuus nostaa syyte laittomasta uhkauksesta myös, jos teko on kohdistunut henkilöön hänen julkisen luottamustehtävänsä vuoksi.

Tämä on luonnollinen jatkumo lainsäädännöllisessä kehityksessä, joka on tapahtunut jo esimerkiksi lievän pahoinpitelyn kohdalla vuonna 2010. Lievä pahoinpitely muuttui virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi, kun teko kohdistuu henkilöön hänen työtehtäviensä vuoksi eikä rikoksentekijä kuulu työpaikan henkilöstöön. Viranomaistoimintaa ja julkisia

luottamustehtäviä on suojeltava aivan erityisesti, sillä rikokset kohdistuessaan viranomaisiin tai luottamustehtäviä hoitaviin henkilöihin ovat rikoksia laajemminkin yhteiskuntaa vastaan. Nykypäivän yhteiskunta on muuttunut siten, että esimerkiksi poliisi kohtaa työssään yhä enemmän paitsi fyysistä myös verbaalista aggressiota. Viranomaistoiminnan ohella lisääntynyt vaara liittyy muuhunkin yhteiskunnan toimintaan, esimerkiksi ensihoitotyöhön, jossa sanallisen ja ruumiillisen väkivallan uhka on entistä enemmän korostunut viime vuosina.

Keskustelua ja valiokunnan mietintöä kuitenkin hämärtää epämääräinen ”maalittamisen” käsite, joka tulisi erottaa selkeästi laittomasta toiminnasta. Julkisessa keskustelussa ”maalittamisesta” on muodostunut jopa synonyymi yksittäisen virkamiehen tai viranomaisen arvostelulle. Hallituksen esityksessä yhtäläisyysmerkit vedetäänkin maalittamisen ja vihapuheen välille. ”Vihapuhehan” on toinen termi, jolla ei ole juridista sisältöä tai tarkkaan rajattua määritelmää. Demokraattisessa yhteiskunnassa on aivan keskeistä, että poliitikoiden toiminta, kuten viranomaistoimintakin, on alistettu kansan arvostelulle. Päinvastainen johtaisi ainoastaan mielivaltaan, ja sananvapaus on perusoikeus, jonka kaventamiseen ei tule kevyesti suhtautua. Tätä ei toki nyt esitettykään muutettavaksi, eikä laittoman uhkauksen tunnusmerkistöä jatkossakaan täytä työ- tai julkista luottamustehtävää hoitavan toiminnan kovasanainenkaan arviointi.

Kun lainsäädäntöä luodaan, tarkkarajaisuus on aivan keskeistä. Jokaisen kansalaisen, joka lukee rikoslakia, tulee ymmärtää, minkälainen käyttäytyminen rikkoo lakia. Tämä lakien tarkkarajaisuus on ongelma, jonka kohdalla olemme jo törmäyskurssilla perusoikeuksien toteutumisen suhteen. Hyvänä tai oikeammin huonona esimerkkinä toimii valtakunnansyyttäjän toiminta kollega Päivi Räsästä kohtaan. Rikoslain kiihottaminen kansanryhmää kohtaan on niin lavea ja tulkinnanvarainen, että valtakunnansyyttäjän uuden tulkinnan mukaisesti se rajoittaa aiemmin sallittua uskonnonvapauden ilmaisua.

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan, perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien mietintöön jättämässä vastalauseessa esitetään sitä, että lakimuutosta tarkennetaan siten, että syyteoikeussäännöksen muutos ei vaikuta syyte- tai tuomitsemiskynnykseen. Vastalauseen jättäneet edustajat pyytävät myös seuraamaan, ettei muutoksesta seuraa väärinkäytöksiä, tai jos niitä havaitaan, on jatkossa syytä harkita sääntelyn muuttamista.

Jatkossa maalittamista koskevalla lainsäädännöllä on riski muodostua samanlaiseksi epämääräiseksi ja tulkinnanvaraiseksi kokonaisuudeksi kuin kiihottaminen kansanryhmää vastaan nyt on. Maalittamistermin politisoitunut luonne on mahdollista huomata jo nykyisellään sosiaalisen median keskusteluissa. Normaalia kritiikkiä leimataan maalittamiseksi sen sijaan, että argumentoitaisiin itse kritiikkiä vastaan. Keskustelukulttuurin kannalta tilanne ei ole menossa ainakaan terveemmäksi ”maalittamisen” ja ”vihapuheen” kaltaisten uuskielisten termien käytön myötä.

Lainsäädäntö on väärä keino keskustelukulttuurin muuttamiseksi. Oikeustieteessä on ultima ratio -periaate, jonka mukaan kriminalisointi on perusoikeuksiin puuttuvan luonteensa vuoksi keino, jota tulisi käyttää vasta viimeisenä mahdollisena vaihtoehtona. Ennen sitä täytyisi harkita seuraamuksia, jotka eivät ole rikosoikeudellisia. Sananvapaus on länsimaisen demokratian kulmakiviä, johon kajoamista on erityisen tarkkaan harkittava. Meillä on jo useita rikoslain rangaistussäännöksiä, joilla laiton puhe on mahdollista asettaa tuomittavaksi. Laittoman uhkauksen lisäksi rikoslaki tuntee myös virkamieheen kohdistuvat rikokset, kunnianloukkauksen, yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisen, vainoamisen, julkisen kehottamisen rikokseen, ilkivallan ja viestintärauhan rikkomisen. Mitä siis muut

puolueet haluavat lisätä rikoslakiin? Mitä ollaan kriminalisoimassa? Valiokunnan lausumaehdotuksessa jopa pyydetään ryhtymään kiireellä maalittamisen kriminalisointiin ja maalittamisen uhrin tukemiseen. Millaisista teoista on kysymys, jos niitä eivät kata edellä mainitut rikosnimikkeet?

Laajemmalle kriminalisoinnille on vaikea keksiä perusteluita, ja puute näyttäytyykin olevan pikemminkin olemassa olevan lainsäädännön soveltamisessa. Ja näyttää siltä, että poliittinen halu on lähinnä poistaa kaikenlainen kritiikki, jota tämän päivän vihervasemmisto kohtaa. Kehitys on erittäin vaarallinen ja valitettava, mutta ehkä sillä pyritäänkin siihen, että esimerkiksi perussuomalaisten vaalimainokset voidaan katsoa rikoslain alaisiksi tai joidenkin toimittajien toiminta voidaan saada lopetettua. Eipähän häiritse toimittaja Liskikään enää valtioneuvoston kansliaa ja pääministeriä, jos toiminta jatkossa katsotaan maalittamiseksi. Tämän maalittamisen osalta perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit jättivät valiokunnassa eriävän mielipiteen ja esittivät lausuman poistoa. Nimittäin, arvoisa puhemies, tie helvettiin on kivetty hyvillä aikomuksilla, ja nyt jos koskaan olemme sen edessä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Keto-Huovinen.

15.25 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta esittää mietinnössään, että eduskunta hyväksyisi laittoman uhkauksen syyteoikeuden muuttamista koskevan hallituksen esityksen muutettuna siten, että laiton uhkaus olisi virallisen syytteen alainen, jos se kohdistuu henkilöön työtehtävien vuoksi, ja lisäksi edellytettäisiin sitä, ettei rikoksen tekijä kuulu työpaikan henkilöstöön. Rajauksen taustalla on se, että pääosa laittomista uhkauksista koskee työpaikan ulkopuolisen tahon tekemiä uhkauksia.

Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Meri esitteli täällä valiokunnan mietinnön äsken jo tarkemmin, mutta se asia, minkä haluan tässä yhteydessä nostaa esille, on se, että valiokunnan kuulemista asiantuntijoista suurin osa piti laittoman uhkauksen syyteoikeuden muuttamista virallisen syytteen alaiseksi oikeansuuntaisena toimenpiteenä mutta yksin riittämättömänä keinona maalittamisen torjunnan kannalta. Valiokunnan enemmistö pitikin asiantuntijoita kuultuaan tarpeellisena myös sitä, että viipymättä selvitetään ja arvioidaan nykyisten rikosoikeudellisten säännösten ja keinojen riittävyyttä ja kattavuutta maalittamisilmiön tehokkaaksi torjumiseksi ja uhrin aseman parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Vaikka tämä esitys on askel oikeaan suuntaan, kuten totesin, niin se kattaa vain kapean alueen tälläkin hetkellä työtehtävien takia koetusta häirinnästä ja mahdollisista ongelmista työrauhalle. Työtehtävät tulee voida suorittaa, virkavelvollisuudet täyttää ja yhteisiä asioita hoitaa ilman pelkoa rikoksella uhkaamisesta, häirinnästä tai painostamisesta. Tällaisella toiminnalla on haitallisia vaikutuksia uhrin henkilökohtaiseen elämään sekä myös laajemmin yhteiskuntaan, työyhteisöön ja oikeusvaltion toimintaan. Häirintä, uhkailu ja painostaminen johtavat paitsi yhteiskunnan toimintojen heikkenemiseen, henkilöstön kuormittumiseen ja henkilöstöresurssien vähenemiseen ja uupumiseen myös kansalaisten oikeusturvan vaarantumiseen.

Viranomaisiin on heidän virkatoimiensa johdosta kohdistettu muun muassa väkivallalla uhkailua, mustamaalausta ja häirintää lisääntyvässä määrin, ja nykykehityksellä tämä ilmiö on tuskin lievenemässä. Kyse on ilmiöstä, jota ei pelkällä laittoman uhkauksen syyteoikeuden muutoksella pystytä poistamaan. Mielestäni olisi syytä muuttaa myös muun muassa yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen, kunnianloukkaus ja viestintärau-

han rikkominen yleisen syytteen alaisiksi rikoksiksi silloin, kun rikos kohdistuu henkilöön hänen työtehtävänsä tai julkisen luottamustoimen takia. Myös maalittamisen täsmällisempi määrittely omana tunnusmerkistönään olisi mielestäni tarpeellista.

Toiminta näissä maalittamistilanteissa kohdistuu yksilöön, mutta niihin liittyy usein myös painava julkinen intressi. Esimerkiksi tuomareiden maalittamisessa on kyse samalla myös tuomioistuimen arvovallan vaarantamisesta, mikä vaarantaa luottamusta tuomioistuimiin. Toimittajiin kohdistuvalla maalittamisella loukataan sananvapautta, joka on demokraattisen yhteiskunnan perusedellytys. Poliittisen päättäjän maalittamisella vaarannetaan yhteiskunnallinen päätöksenteko.

Yleinen intressi, mikä liittyy maalittamisen torjuntaan, uhkaa jäädä vaille riittävää huomiota, jos tekojen saattaminen rikosprosessiin liian suurelta osin jää riippumaan yksittäisen henkilön motivaatiosta tai uskalluksesta tehdä rikosilmoitus tai syytepyyntö.

Arvoisa puhemies! Mikäli yksittäistä viranomaista uhkaillaan, maalitetaan tai pyritään epäasiallisesti vaikuttamaan hänen toimintaansa tai päätöksentekoon, on mielestäni täysin perusteltua, että syyttäjä saisi nostaa syytteen ilman erillistä asianomistajan rangaistusvaatimusta. Kyse on kaikkia meitä koskevasta yksilöä suuremmasta asiasta. Kun pyritään vaikuttamaan epäasiallisesti demokraattisen yhteiskunnan keskeisiin perustoimintoihin, tulee yhteiskunnan puuttua asiaan. On meidän kaikkien etu, että viranomaisorganisaation luotettavuutta, puolueettomuutta ja toimintakykyä puolustetaan.

Tästä teemasta puhuttaessa nostetaan usein esiin myös sananvapaus. Se on yksi keskeisimmistä perus- ja ihmisoikeuksistamme. Tämä on selvä asia, mutta sananvapauskaan ei ole rajaton. On turha luoda mielikuvaa, että tämän kaltaisilla esityksillä haluttaisiin rajoittaa tarpeettomasti sananvapautta. Sananvapaus on yksi keskeisimmistä perus- ja ihmisoikeuksistamme, ja sen rajoittamiseen liittyy aina punninta eri oikeuksien välillä. Esimerkiksi perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu, eikä sananvapautta voida käyttää kohtuuttomasti näiden oikeuksien tallomiseen. Ihmisillä on silti nyt ja jatkossakin aina oikeus antaa kovaa palautetta, mutta kun arvostelu siirtyy virkatoimesta tai päätöksestä henkilöön itseensä tai hänen perheeseensä, kyse ei ole enää arvostelusta vaan maalittamisesta. Väkivallalla uhkailu tai yksityiselämää koskevan tiedon levittäminen ei ole hyväksyttävää, ei missään tapauksessa. Vaikka sananvapautta pitää kunnioittaa, sen varjolla ei pidä unohtaa muita perusoikeuksia.

On myös tärkeää huomioida, että maalittaminen, häirintä ja uhkailu kaventavat tosiasiassa sananvapautta, kansalaisten mahdollisuuksia ja kiinnostusta osallistua julkiseen keskusteluun. Se ajaa ihmisiä pois politiikan ja yhteiskunnallisten luottamustehtävien parista, vaikeuttaa kansalaisten osallistumista ja rapauttaa demokratiaa. Varmasti monelle meistä on tullut tutuksi ilmiö, että potentiaalisten kuntavaaliehdokkaiden varsin yleinen ehdokkuudesta kieltäytymisen syy on politiikan myrkyllinen keskustelukulttuuri ja luottamustoimen mukanaan tuoma kasvanut riski häirintään, maalittamiseen tai muuhun epäasialliseen vaikuttamiseen.

Arvoisa puhemies! On myönnettävä toki, että maalittamisen kriminalisoinnissa kyse on hankalasta kokonaisuudesta, jossa rajanvedoissa ja määritelmissä voi vastaan tulla haasteita, mutta vaikeita päätöksiä varten meidät on tänne valittu. Kyse on tärkeistä demokratian kulmakivistä, joiden puolustaminen on olennainen osa meidän tehtäväämme. Meidän on varmistettava, että viranomaiset, työntekijät ja julkisissa luottamustehtävissä toimivat henkilöt saavat tehdä työtään ilman uhkailuja, maalittamista tai muuta järjestelmällistä häirintää. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hyrkkö.

15.31 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Jokainen meistä yhteiskunnallisen keskustelun ammattilaisista tietää, että keskustelukulttuuri Suomessakin on koventunut. Sen tietää myös moni tuomari, syyttäjä, poliisi, toimittaja ja tutkija, joka joutuu omassa työssään kohtaamaan uhkailua ja häirintää. Erityisesti tämä keskustelukulttuurin raaistuminen näkyy sosiaalisessa mediassa, mutta sama ilmiö on läsnä myös sähköpostilaatikoissa, puheluissa ja ihmisten välisissä kohtaamisissa. Kun uhkailun ja häirinnän tavoitteena on haitata tai estää henkilön osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun, heikentää tiettyä näkemystä edustavien henkilöiden toimintaa tai vaikuttaa esimerkiksi virkahenkilön työssään tekemiin ratkaisuihin, on syytä huolestua myös uhkailun laajemmista yhteiskunnallisista vaikutuksista, ja siitä tässä lakimuutoksessa on kyse.

Laiton uhkaus tuodaan yleisen syytteen alaiseksi, kun teko kohdistuu henkilöön työtehtävän tai julkisen luottamustehtävän takia. Jokaisen on voitava tehdä työtään ja hoitaa luottamustehtäviään ilman pelkoa. Tämä uudistus suojelee erityisesti niitä työntekijöitä, joilla ei ole voimavaroja tai uskallusta viedä kokemaansa uhkailua itse eteenpäin. Työtehtävä ei ole sidottu työ- tai virkasuhteen olemassaoloon, vaan myös esimerkiksi freelancetyö ja toimeksiannosta tehty työ kuuluvat säännöksen soveltamisalaan. Kun henkilö joutuu laittoman uhkauksen kohteeksi työtehtävänsä tai yhteisten asioiden hoitamisen takia, rikosvastuun toteutumiseen liittyy painava julkinen intressi. Pelko uhkailusta tai sen jatkumisesta voi vaikuttaa uhrin halukkuuteen saattaa laiton uhkaus rikosprosessiin. Se, että asiaa vie eteenpäin virallinen syyttäjä, helpottaa asianomistajan asemaa ja vähentää asian henkilöitymistä uhriin. Syyteoikeutta koskeva muutos on myös lainsäätäjältä vahva signaali siitä, että laiton uhkaus, joka kohdistetaan henkilöön hänen työtehtävänsä tai julkisen luottamustehtävänsä vuoksi, ei ole hyväksyttävä eikä se ole osapuolten yksityisasia. Näin muutos voi myös ennaltaehkäistä laittomia uhkauksia.

Arvoisa puhemies! Kaikki laittomat uhkaukset eivät tämän muutoksen myötä tule yleisen syytteen alaisiksi. Perusteena tähän on esitetty laittomien uhkausten suuri määrä. Laajentaminen edellyttäisi merkittäviä lisäresursseja, ja tämä on ymmärrettävää, kun tiedämme tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen nykyiselläänkin niukat voimavarat.

Haluan silti nostaa esiin lähisuhdeväkivaltaan liittyvät tapaukset. Kuten tiedämme, lähisuhdeväkivalta on Suomessa laaja ja yleinen ongelma: joka kolmas nainen joutuu kokemaan väkivaltaa oman läheisensä tekemänä. Asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin, että myös lähisuhteissa tapahtuvan laittoman uhkauksen tulisi olla virallisen syytteen alainen. Tulevina vuosina onkin syytä arvioida nyt laajennetun syyteoikeuden riittävyyttä ja harkita, olisiko perusteltua tuoda laiton uhkaus nyt esitettyä laajemminkin yleisen syytteen alaiseksi. Kaikki vaikuttavat keinot puuttua lähisuhdeväkivaltaan on syytä ottaa käyttöön.

Arvoisa puhemies! Tämä lakimuutos toteuttaa osaltaan tavoitetta puuttua nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, joka uhkaa sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä. Yksin tämä lakimuutos ei kuitenkaan vielä riitä. Lakivaliokunnassa kiinnitimme huomiota maalittamisen yleistymiseen ja vahingollisuuteen sen kohteeksi joutuneen henkilön ja myös koko yhteiskunnan kannalta. Siksi pidimme tarpeellisena, että nykyisten rikosoikeudellisten säännösten ja keinojen riittävyyttä ja kattavuutta arvioidaan viipymättä, jotta maalittamista voidaan torjua tehokkaasti ja maalittamisen uhrin asemaa voidaan parantaa, ja tästä esitämme lausumaa eduskunnan hyväksyttäväksi.

Arvoisa puhemies! Maalittamisessa on kyse järjestelmällisestä joukkoistetusta uhkailusta tai vainoamisesta. Tämän ilmiön tarkkarajainen määrittely lainsäädännössä ei ole aivan yksinkertaista, mutta ei myöskään mahdotonta. Mahdottomalta tuntuu sen sijaan ajatus, että siihen ei puututtaisi millään tavalla. Meillä on käsissämme uudenlainen ilmiö, jolle sosiaalisen median kanavat tarjoavat vielä ennennäkemättömän kasvualustan. Valiokunnan asiantuntijalausunnot paljastavat, miten laajasta ja eri ammattiryhmiä koskettavasta asiasta on kyse. Niin Opettajien Ammattijärjestö, Tieteentekijät, Poliisijärjestöjen Liitto, Kuntaliitto kuin monet muutkin kuvaavat lausunnoissaan, miten heidän edustamansa ammattiryhmät kohtaavat enenevissä määrin epäasiallista häirintää ja uhkailua.

Ilmiö on myös jossain määrin sukupuolittunut. Viha vallassa -tutkimuksen mukaan jopa 42 prosenttia naispuolisista kuntapäättäjistä on kokenut vihapuhetta. Naisiin kohdistuva uhkailu eroaa muusta uhkailusta erityisesti siinä, että se loukkaa usein kehollista koskemattomuutta, ja sen uhkailun tavoite on yksiselitteinen: naisten hiljentäminen ja yhteiskunnallisen osallistumisen haittaaminen. Itse ajattelen, että meidän on tehtävä kaikkemme sen eteen, että yksikään ihminen ei joudu pelkäämään oman mielipiteensä, asemansa, työtehtävänsä tai muiden henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vuoksi.

Arvoisa puhemies! Vapaassa yhteiskunnassa vallitsee sanomisen vapaus, ei vaientamisen kulttuuri. Sananvapaus takaa sen, että valtaapitäviä voi kritisoida ilman huolta ja monipuolinen kansalaiskeskustelu voi kukoistaa. Sananvapautta ei voi kuitenkaan rajoituksetta käyttää toisten vaientamiseen tai ulossulkemiseen. Vihapuhe ja maalittaminen ovat omiaan rajoittamaan niiden kohteeksi joutuvien ihmisten sananvapautta, ja sitä en voi hyväksyä. Voimakkaitakin mielipiteitä ja huumoria on mahdollista esittää sortumatta rikokseen tai kyseenalaistamatta toisen ihmisyyttä. Vapaus ja demokratia eivät ole itsestäänselvyyksiä, eivätkä vakiintuneetkaan demokratiat ole yksiselitteisesti turvassa. Informaatiovaikuttaminen, valeuutiset — ne pyrkivät horjuttamaan luottamusta demokraattiseen yhteiskuntaan ja vakiintuneisiin instituutioihin. Muun muassa eriarvoisuus, syvällä rakenteissa oleva rasismi ja säätelemätön moderni viestintäteknologia luovat kasvualustoja pelon ja vihan lietsomiselle, järjestäytyneille taantumuksellisille voimille ja ääriliikkeiden populismille. Suomi ei ole näistä kansainvälisistä suuntauksista täysin irrallaan, ja siksi meidän on tehtävä kaikkemme näiden ilmiöiden torjumiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

15.38 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Äsken tuossa esittelin valiokunnan puheenjohtajana vähän tätä mietintöä, mutta nyt perustelen sitä, minkä takia en voinut olla mukana tuossa valiokunnan lausumassa — että se ei mennyt yksimielisesti, vaan olin mukana tässä perussuomalaisten vastalauseessa.

Jopa valiokunta itse myöntää sen, niin kuin hallituksen esityksessäkin todetaan, että maalittamista ei ole rikoslaissa tai muuallakaan nykyisin määritelty. Siitä huolimatta esimerkiksi valiokunnan lausumaehdotuksessa puhutaan, että arvioidaan lainsäädännön muutostarpeet maalittamiseen puuttumisen tehostamiseksi. Pidän oikeastaan aika huolestuttavana sitä, että lakivaliokunnan mietinnössä käytetään termejä, joita ei vielä aidosti ole pystytty edes määrittelemään.

Nyt haluan vielä korostaa sitä, että kaikki me olimme yksimielisiä tästä, että laittoman uhkauksen osalta syyteoikeus muuttuu. Elikkä on erittäin hyvä, että puututaan sellaisiin tapauksiin, joissa vakavasti uhataan väkivallalla niin, että toisella on perusteltu aihe omasta

tai perheensä puolesta pelätä. Kun on kyse tappouhkauksista ja tämäntyyppisistä, se on erittäin hyvä asia. Meillä on kuitenkin aika laaja keinovalikoima rikoslaissa, ja en ainakaan huomannut tuosta ministeriön lausunnosta, että kansainvälisestikään pelkkää maalittamista olisi kriminalisoitu. Nyt vielä huolestuin ehkä enemmänkin, kun kuuntelin tässä näitä muutamia puheenvuoroja ja puhuttiin tämmöisestä myrkyllisestä keskustelukulttuurista tai yhteiskunnallisesta keskustelusta, ja sieltä nyt pilkahti se, mitä minä oikeastaan tässä pelkään: että halutaan puuttua poliittiseen keskusteluun.

Jostain asiastahan joku voi ajatella, että ”Onpas tuo typerää käytöstä” tai ”Mitä hän nyt huutaa tai koko ajan lähettää tuota postia ja jankuttaa”, mutta ehkä tämä ihminen ei ymmärrä tai sitten hän on kiukkuinen ja purkaa sitä kiukkua. Joskus se on ihan ymmärrettävää. Olen itsekin ollut viranomaisissa ja tuomioistuimissa, ja kun henkilö on niin sanotusti sen hallintovallan kohteena, niin hänellä voi olla pelko, väärinymmärryksen tai jopa oikeusmurhan pelko. Ja niin kuin täällä puhutaan joukkoistamisesta, niin hän voi lähettää kymmeniä posteja, mutta en minä ole sitä kokenut enkä usko, että moni sitä kokee minkään tyyppisenä rikoksena. Kun rikosoikeus on tarkoitettu viimeiseksi keinoksi, niin minä nyt pelkään pahoin, että tässä ollaan nyt menossa semmoisille reiteille, jotka eivät todellakaan ole millään tavoin toivottavia.

Lakivaliokunta on aikaisemminkin tuonut esille, että esimerkiksi kunnianloukkaus on niin henkilökohtainen ja niin subjektiivinen asia, että sitä ei tulisi enempää laajentaa. Täytyy muistaa, että kunnianloukkauksessa ja esimerkiksi yksityiselämää koskevissa rikoksissa joutuu kuitenkin tämä asiaan osallinen mukaan siihen rikosprosessiin. Jos yleinen syyttäjä voisi virkansa puolesta sitten näitä viedä eteenpäin, niin voisi joutua prosessiin, vaikka ei itse ole mitenkään loukkaantunut asioista, mutta syyttäjä vie sitä kuin käärmettä pyssyyn.

Mutta olen tämän meidän vastalauseemme takana. Ja olen vähän huolestunut siitä, että kaikkea ei voi rikosoikeudella tässä yhteiskunnassa ratkaista, muun muassa sitä, että joku puhuu typeriä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

15.41 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! On pakko tässä kohtaa nyt todeta, kun muutamassa edellisessä puheenvuorossa sanottiin, että sananvapaus ei ole rajaton: Ei tietenkään se ole rajaton. Meillä on sananvapaus, jota rajoittaa rikosvastuu, mutta rikosvastuuta ei voi tässä maassa realisoida pelkästään sillä, että jollekulle tulee paha mieli. Ja kuten tässä on todettu, niin minä itse kuin edustaja Merikin, niin meillä itse asiassa on rikoslaissa aika monenlaisia rikosnimikkeitä, joita voidaan käyttää tämäntyyppisissä tilanteissa, joista oletan, että edustaja Keto-Huovinen puhuu, eli että esimerkiksi virkamiestä painostetaan. Edustaja Keto-Huoviselle tiedoksi virkamiehen väkivaltainen vastustaminen: ”Joka käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa pakottaakseen virkamiehen tekemään tai jättämään tekemättä julkisen vallan käyttöä sisältävän virkatoimen”. Ja jos väkivaltaiseen vastustamiseen liittyy ”väkivallan tai uhkauksen vähäisyys”, niin tulee virkamiehen vastustaminen. Eli nämä asiat ovat täällä rikoslaissa jo. Siellä on olemassa haitanteko virkamiehelle, virkamiehen vastustaminen, sitten siellä olivat nämä, jotka luettelin äsken: kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen, vainoaminen, julkinen kehottaminen rikokseen, ilkivalta, viestintärauhan rikkominen.

Minä kysyisin nyt, mitä te haluatte itse asiassa tässä nyt kriminalisoida, kun se on jäänyt täysin epäselväksi — juuri se, mistä puhuin, että tämä ”maalittamisen” termi on täysin hähmäinen, aivan kuten ”vihapuhe”. Haluaisin tietää, mikä on se todellinen asia, mitä nyt hallituspuolueet sekä kokoomus tässä ajavat läpi. Omassa puheenvuorossanne, Keto-Huovinen, te käytitte sanoja ”maalittaminen”, ”häirintä” ja ”uhkailu”. Kun häirintä ja uhkailu nähdäkseni jo löytyvät näistä rikosnimikkeistä, niin mitä tämä maalittaminen on? Sitäkö, että joku sanoo esimerkiksi minua rumaksi, kun se menee henkilökohtaisuuksiin? Onko se maalittamista, jos 30 ihmistä sanoo minua rumaksi?

Jotenkin toivoisin, että ennemmin kannattaisi katsoa, miksi näitä nyt rikoslaissa olevia nimikkeitä ei käytetä riittävällä tavalla, jotta sellaiset selkeästi rikolliset teot saadaan prosessiin. Eihän se kai nyt niin ole, että sitten, kun sinne laitetaan tämmöinen hähmäinen termi, ”maalittaminen”, joka kattaa siis käytännössä kaiken, se kattaa myös sen toimittajan, joka pääministeriltä tietoja kysyy, sikäli kun sitä moni sitten rupeaa pyörittämään Twitterissä, että joku kysyi tämmöistä ja tuommoista. Sitäkö te nyt haluatte, että meistä tulee jonkun sortin Pohjois-Korea tai entinen Neuvostoliitto? Pidän kyllä hyvin erikoisena tätä kehitystä ja toivon kyllä, [Puhemies koputtaa] että me menemme sillä, että sananvapautta rajoittaa rikoslaki. [Puhemies koputtaa] Sieltä kyllä löytyvät nämä nimikkeet, mitä tarvitaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Keto-Huovinen.

15.45 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Arvoisa puhemies! Maalittamisessa on tyypillisesti kysymys siitä, että kohteeksi valikoidusta henkilöstä esitetään perättömiä tai muuten häntä halventavia tietoja tai hänen yksityiselämäänsä koskevia tietoja levitetään tai häntä uhataan. Toimintaan osallistuvat myös yllyttävät toisiaan käyttämään ja esittämään tästä henkilöstä vastaavalla tavalla loukkaavia tietoja ja häneen kohdistuvia uhkauksia, ja tämä toiminta voi olla hyvinkin pitkäkestoista. Pääsääntöisestihän tällä hetkellä tuntuu, että tämä tietojen levittäminen tapahtuu nimenomaan joukkotiedotusvälineissä, esimerkiksi internetin keskustelupalstoilla ja muilla sosiaalisen median alustoilla. Sosiaalisessa mediassahan kohdehenkilö pystytään hyvinkin helposti häpäisemään hyvinkin laajan yleisön joukossa.

Vaikka meidän lainsäädäntömme ei tällä hetkellä tunnekaan maalittamista käsitteenä, niin lainsäädäntöömme sisältyy, kuten itsekin totesin, lukuisia säännöksiä, joita voidaan käyttää näiden osatekojen osalta, kuten kunnianloukkaus ja muita. Mutta sen osalta totesin, että sen tulisi olla virallisen syytteen alainen rikos eikä niin, että jää kohdehenkilön tehtäväksi saattaa tämä asia oikeusprosessiin, koska kysymys on myöskin näissä teoissa nimenomaan siitä julkisesta intressistä, mistä puhuin. Ja kyllä minä itse näen sen, että myöskin kun tämä sosiaalinen media tarjoaa tämmöisen alustan ja suuren yleisön tavoittamisen, niin on todellakin perusteltua kysyä ja selvittää sitä, onko meidän lainsäädäntömme oikeasti ajan tasalla maalittamisen osalta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

15.47 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Yritin kysyä edustaja Keto-Huoviselta, mitä hän tarkalleen ottaen haluaa kriminalisoida, kun hän täällä innokkaana maalittamista haluaa kriminalisoida. Kun te kuvailitte äsken, että tyypillisesti keissi on tämmöinen, niin ettekö te juuri kuvaillut laittoman uhkauksen, kunnianloukkauksen ja yksityiselämää louk-

kaavan tiedon levittämisen? Tältä osin nämä asiat, jos näin käy, ovat rikoslaissa. Ja ei meillä sellaista lainsäädäntöä voida tehdä — niin kuin tuossa puhuttiin, että sen tulisi olla melkoisen tarkkarajaista. Ei Suomessa ole kollektiivista rangaistusta, vaan pitäisi käytännössä jokaisen yksilön kohdalla se rikosprosessi käynnistää, ja jos tämmöinen tilanne on, niin silloin se pitää käynnistää. Jos on tämmöistä pitkäaikaista, niin ajattelisin näin, että kun te syyttäjänä olette toiminut, niin te olette varmasti kuullut rikosnimikkeestä ”vainoaminen”, jota voidaan käyttää silloin, kun se on tällaista pitkäaikaista.

Täällähän tuotiin esiin myöskin se, että esimerkiksi kansanedustajat saavat todella paljon postia. Jos on joku semmoinen hyvin paljon tunteita herättävä aihe, niin meille tulee todella paljon postia. Mutta en voisi kuvitellakaan, että joku esittäisi, että tämä olisi sitten kriminalisoitua, että jos on joku, sanotaan, on se nyt sitten mikä hyvänsä, kaivoksia puolustava tai Malmin lentokenttää puolustava, ja monet heistä lähettävät sähköpostia, niin sitten katsottaisiin, kuka aloitti, ja muita syytettäisiin maalittamisesta. Eli kyllä minä nyt sanoisin niin, että myönnän, että olen itsekin saanut varsin rumaa palautetta urani aikana ja sitä tulee jatkuvalla syötöllä, mutta ei ole tullut mieleenikään, että lähtisin tällaista ajamaan.

Minä ymmärrän erinomaisen hyvin sen, kuten esimerkiksi poliisialan järjestö puhuu siitä, että jos lasten kouluja tai lasten kuvia tai jotakin tällaista levitetään verkossa, mikä uhkaa sitä perhettä, mutta kun meillä on jo kriminalisoitu yksityiselämää loukkaavan tiedon lähettäminen, niin hämmästelen kyllä suunnattomasti, että me lähdemme tälle tielle.

Ja pidän kyllä erikoisena sitä, että myös kokoomus on tässä mukana. Minä ymmärrän vihervasemmiston, joka ei muusta puhukaan kuin maalittamisesta ja vihapuheesta syyllistyen muuten hyvin usein sosiaalisessa mediassa niihin itsekin.

Mutta jotenkin toivoisin, että koetetaan jollakin muulla tavalla ja tutkittaisiin ennemminkin, miksi näitä nykyään voimassa olevia nimikkeitä ei riittävällä tavalla käytetä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Keto-Huovinen.

15.50 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Olen ihan samaa mieltä, että edelleenkään viranomaisille ja poliittisille päättäjille tuleva posti ei kaikki suinkaan ole maalittamista, vaan nimenomaan julkisuudessa työssään toimiviin henkilöihin ja heidän toimintaansa kohdistuva asiallinen keskustelu ja hyväksyttävä arvostelu ovat olennainen osa sanan- ja mielipiteenvapautta meidän yhteiskunnassamme. Mutta kuten aikaisemmassa puheessa totesin, tämän arvostelun tulee kuitenkin nimenomaan perustua tosiseikkoihin ja kohdistua nimenomaan henkilön toimintaan ja niihin päätöksiin, mitä hän tuossa työssään tai virkatoimessaan tekee. Sen sijaan yksittäiseen henkilöön tai hänen ominaisuuksiinsa kohdistuvat loukkaavat tai halventavat arvostelut, painostaminen, häirintä, vainoaminen ja muu tämmöinen toiminta sananvapauden nimissä ovat oikeuksien väärinkäyttämistä, joka ei nauti sananvapauden suojaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

15.51 **Mari Rantanen ps:** Kiitos, puheenjohtaja! Tässä ei edustaja Keto-Huovinen kyllä kykene selkeästi sanomaan, mitä hän haluaa kriminalisoida, ellei se tullut sitten äskeisessä puheenvuorossa, jossa totesitte, että arvostelu tulisi kriminalisoida, jos ei se juuri siihen työtehtävään liity. Että tätäkö te meinaatte, että todella siis te haluatte jonkunnäköisen ar-

vostelun... Mutta ymmärrättehän te sen, että se voi tarkoittaa myös sitä, että jos joku toimittaja jatkossa arvostelee ja sitten se leviää, niin jos meillä on riittävän erikoinen hallitus tässä maassa, niin sekin katsotaan maalittamiseksi. Itse asiassa tämä tie on todella vaarallinen, varsinkin jos te ette osaa sanoa, mitä muuta te haluatte kriminalisoida kuin arvostelun. Että mielestäni kyllä suomalaiseen yhteiskuntaan ei sovi se, että me kriminalisoimme sen, että arvostellaan toisiamme. Ensinnäkin politiikkaanhan se kuuluu koko ajan. Koko ajanhan me arvostelemme toistemme tekemisiä, ja se on nähdäkseni poliittista debattia. Toki jos joku haluaa ajaa sellaista totalitaristista järjestelmää, niin se on kai sallittua, mutta me emme sitä hyväksy.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 226/2020 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 37 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 52/2021 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 9/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 9/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Meri.

Keskustelu

15.52 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos! Hallituksen esityksessä on kyse niin sanotun maksuvälinepetosdirektiivin kansallisista täytäntöönpanotoimista. Esityksen mukaan direktiivin velvoitteiden täytäntöön panemiseksi muutetaan eräitä rikoslain maksuvälinerikoksia koskevan 37 luvun säännöksiä. Lisäksi rikoslain 37 lukuun lisätään uudet säännökset maksuvälinerikoksesta, törkeästä maksuvälinerikoksesta ja lievästä maksuvälinerikoksesta.

Arvoisa puhemies! Maksuvälinepetoksena on esityksen ehdotuksen mukaisesti nykyiseen tapaan rangaistavaa maksuvälineen laiton käyttö. Uuteen maksuvälinerikossäännökseen on koottu kaikki muut maksuvälineeseen kohdistuvat tekotavat. Ehdotetut uudet säännökset maksuvälinerikoksesta ovat suhteessa rikoslain vastaaviin säännöksiin, kuten varkauteen ja väärennykseen, nähden erityissäännöksiä. Esitys tähtää maksuvälineisiin kohdistuvien väärinkäytösten yhtenäiseen sääntelyyn.

Lakivaliokunta pitää esityksessä omaksuttua ratkaisua sekä ehdotettuja rangaistussäännöksiä asianmukaisina ja perusteltuina. Esityksessä on rajauduttu lähtökohtaisesti vain direktiivin täytäntöönpanon kannalta välttämättömiin muutoksiin. Lakivaliokunta pitää mietinnössään esityksessä omaksuttua ratkaisua tältäkin osin perusteltuna. Valittu lähestymistapa vastaa aikaisempien aineellisten rikosoikeuden lähentämistä koskevien puitepäätösten ja direktiivien kansallisessa täytäntöönpanossa omaksuttua lähestymistapaa.

Valiokunta on kuitenkin mietinnössään kiinnittänyt erityistä huomiota muun muassa rangaistusasteikkoihin ja niihin kohdistuviin vaatimuksiin EU:n rikosoikeudellisessa yhteistyössä. Nyt käsiteltävänä olevan esityksen taustalla olevassa direktiivissä edellytetään tietyissä tilanteissa enimmäisrangaistuksen olevan vähintään viisi vuotta vankeutta. Valiokunta viittaa mietinnössään muun muassa siihen, että se on aiemminkin viiden vuoden enimmäisrangaistuksen suhteen nimenomaisesti todennut, että se poikkeaa Suomessa vakiintuneesta rikoslain sääntelytavasta eikä tämän vuoksi ole ongelmaton muun muassa rikoslain sisäisen johdonmukaisuuden näkökulmasta. Lakivaliokunta pitää hallituksen esityksessä omaksuttuja direktiivin täytäntöönpanoa koskevia ratkaisuja kuitenkin asianmukaisina. Valiokunta painottaa mietinnössään, että aineellisen rikoslainsäädännön lähentämistä koskevien tulevien direktiivien neuvotteluvaiheessa — jo siis neuvotteluvaiheessa — on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että direktiivit eivät sisällä sellaisia rangaistusasteikkoihin kohdistuvia vaatimuksia, jotka eivät sovi kansallisen rikoslainsäädännön systematiikkaan.

Valiokunnan päätösesitys: ”Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen.” — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 52/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 84/2021 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 3/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 84/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2021 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 7/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Taimela.

Keskustelu

15.57 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhykäisyydessään tässä käsittelyvaiheessa vielä tästä esityksestä:

Tässä on kyseessä tärkeä jatkoesitys liittyen yrittäjän työmarkkinatukeen, ja tämä tukihan liittyy siis voimakkaasti koronaan ja on siitä syystä tehty jo aiemminkin määräajoiksi. Kyseessä on nyt jo neljäs jatko. Nyt tällä hetkellä tätä jatkoa seuraa aina sinne syyskuun loppuun asti.

Tätä on käsitelty työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, ja myös tämän koronalakijatkon kohdalla, niin kuin aiemminkin valiokuntatyössä, olemme kiinnittäneet huomiota siihen, että kun tehdään lainsäädäntöä lyhyiksi jaksoiksi kerrallaan, on äärimmäisen tärkeää tehdä nämä jatkopäätökset ajoissa ja sitten tiedotukseen on erityisesti panostettava. Toki ajattelen kyllä itse, että kun kyse on jatkosta, niin yrittäjät myös itse valppaasti seuraavat sitä mahdollisuutta, jos ja kun korona on aiheuttanut monissa kohdin tarpeen työmarkkinatuelle.

Tämä esitys oli myös sellainen, että tähän jätettiin valiokuntakäsittelyssä pykälävastalause, ja haluan kyllä todeta vielä tässäkin kohdin tässä salissa sen, että kun tämän esityksen historian tietää — ja sitä on myös helppo näistä eduskunnan pöytäkirjoista ja valiokuntakäsittelyistä seurata — niin uskallan ajatella, että jatkoa tarvittaessa tälle yrittäjän työmarkkinatuelle myös sitten herkästi jatkossakin valmistellaan ilman varsinaisia pykälävastalauseita, jos ja kun emme pääse tästä koronasta ja ollaan siinä tilanteessa sitten taas, että syyskuun lopusta kenties tätä valmistelua pitäisi jatkaa vaikka esimerkiksi vuoden loppuun. Tässä hetkessä nytten on neljännestä määräajasta kysymys, ja nyt mennään syyskuun loppuun asti tämän esityksen kohdalla.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 86/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain ja veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2021 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 8/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 75/2021 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät kaksi lausumaehdotusta. Asian käsittely päättyi.

15. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2020

Kertomus K 19/2020 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 1/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.6.2021 pidettävään täysistuntoon.

16. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2020 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 1/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.6.2021 pidettävään täysistuntoon.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2021 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 14/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.6.2021 pidettävään täysistuntoon.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 9.6.2021 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola